

Hướng dẫn thực hành cho xã hội dân sự

LÀM THẾ NÀO ĐỂ THEO DÕI VIỆC THỰC HIỆN CÁC KHUYẾN NGHỊ LIÊN HỢP QUỐC?

This is an unofficial translation of the original English-language publication by the United Nations. This unofficial translation was prepared as part of a project of the International Commission of Jurists, with funding from the Foreign and Commonwealth Office of the United Kingdom.

MỤC LỤC

1. Sử dụng bản hướng dẫn này như thế nào?
2. “Theo dõi” nghĩa là gì và tại sao nó lại quan trọng?
3. Theo dõi cái gì?
4. Các phương pháp và hoạt động để theo dõi
 - 4.1. Xác định các cơ chế để tham gia
 - 4.2. Tham dự vào các cơ chế nhân quyền trong toàn bộ chu trình để tối đa hóa ảnh hưởng
 - 4.3. Vạch ra các khuyến nghị và các phát hiện về nhân quyền
 - 4.4. Đặt ưu tiên và lập kế hoạch
 - 4.5. Theo dõi việc thực hiện
 - 4.6. Tạo động lực
 - 4.7. Xây dựng và làm việc với các liên minh
 - 4.8. Quan hệ đối tác
 - 4.9. Làm truyền thông và nâng cao nhận thức
 - 4.10. Vận động
 - 4.11. Xây dựng và tăng cường năng lực
 - 4.12. Tích hợp khía cạnh giới vào các hoạt động theo dõi
 - 4.13. Thu hút nhiều người tham gia, đa dạng và có thể tiếp cận được
 - 4.14. Vận dụng các khuyến nghị vào các hoạt động pháp lý và khiếu kiện
 - 4.15. Chia sẻ kết quả của các hoạt động theo dõi và những ví dụ tốt
 - 4.16. Tham gia các thủ tục theo dõi hiện hành và thực tiễn hoạt động của các cơ chế nhân quyền
5. Các thủ tục theo dõi và việc thực thi các cơ chế nhân quyền
 - 5.1. Các cơ quan thành lập và vận hành theo các công ước nhân quyền
 - 5.2. Hội đồng Nhân quyền
 - 5.3. Cơ chế Các thủ tục đặc biệt
 - 5.4. Cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát
 - 5.5. Một cách tiếp cận toàn diện
 - 5.6. Vấn nạn trả thù
6. Tìm hiểu thêm
7. Liên hệ với chúng tôi

1. Sử dụng bản Hướng dẫn này như thế nào?

Hướng dẫn này, do Cao ủy Nhân quyền Liên Hợp Quốc (OHCHR) phát hành, tập trung vào cách làm thế nào để xã hội dân sự (XHDS) có thể theo dõi những khuyến nghị của các cơ chế, lệnh ủy nhiệm hoặc các cơ quan nhân quyền thuộc Liên Hợp Quốc (LHQ). Độc giả chưa quen với những tính chất chính của các cơ chế này, xin tham khảo Sổ tay của OHCHR dành cho XHDS – *Làm việc với chương trình nhân quyền Liên Hợp Quốc* – và những Hướng dẫn Thực hành đi kèm dành cho XHDS.¹

Phần 1-3 của Hướng dẫn này giải thích khái niệm “theo dõi” và “thực hiện”, còn phần 4 mô tả các phương pháp và hoạt động mà những người hoạt động XHDS có thể dùng. Phần 5 xem xét các thủ tục theo dõi và việc thực thi những cơ chế nhân quyền LHQ hiện hành, cũng như cách người làm XHDS có thể tham dự vào đó.

Hướng dẫn còn đề cập đến các công cụ để tạo điều kiện cho các hoạt động theo dõi của XHDS. Những hoạt động này được liệt kê trong phần 6.

Bằng việc xem xét một loạt các phương pháp và hoạt động theo dõi được thực hiện trên thực tế, nhờ vào sự đóng góp của người làm XHDS² và sự hiện diện tại hiện trường của OHCHR, bản Hướng dẫn này cung cấp một loạt lựa chọn cho người làm XHDS để họ có thể chọn, căn cứ vào ưu tiên và năng lực riêng của họ.

Bản Hướng dẫn được biên soạn chủ yếu dành cho những người hoạt động XHDS ở cấp quốc gia. Đã có phiên bản tiếng Ả-rập, Trung Quốc, Anh, Pháp, Nga và Tây Ban Nha.

¹ Xem tại: www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx

² Hồ sơ các vụ việc điển hình không bao gồm các văn kiện của OHCHR.

2. “Theo dõi” nghĩa là gì và tại sao nó lại quan trọng?

Các hoạt động theo dõi là nhằm bảo đảm rằng các khuyến nghị và quyết định mà các cơ chế và cơ quan nhân quyền đưa ra đều được **thực hiện** để tăng cường sự tôn trọng, bảo vệ và thỏa mãn tất cả các quyền con người cho tất cả mọi người.

Các cơ chế và cơ quan nhân quyền LHQ cố gắng cải thiện việc thực thi nhân quyền ở tất cả các nước trên thế giới. Những nghị quyết được thông qua bởi Hội đồng Nhân quyền, những phát hiện của Ủy ban Điều tra, những khuyến nghị của các cơ quan theo công ước, thủ tục đặc biệt và cơ chế kiểm điểm định kỳ phổ quát, và quyết định của các cơ quan theo công ước về những trường hợp cụ thể, tất cả đều nhằm xóa đi những lỗ hổng trong việc bảo vệ nhân quyền và chỉ đường hướng cho các nhà nước cùng các bên liên quan thúc đẩy việc thỏa mãn đầy đủ nhân quyền. Tất cả những phát hiện, khuyến nghị và quyết định này đều nhằm tạo ra một sự thay đổi theo hướng tốt hơn cho cuộc sống của những người vốn dĩ có quyền. Nghĩa vụ chính để hiện thực hóa thay đổi đó thuộc về các nhà nước – những chủ thể có nhiệm vụ tôn trọng, bảo vệ và thỏa mãn quyền con người. Tuy nhiên, mọi thành phần trong xã hội nói riêng, từ cá nhân đến khu vực tư nhân, từ cộng đồng quốc tế đến những người làm XHDS, đều có thể đóng vai trò quan trọng trong việc theo dõi các khuyến nghị nhân quyền.

A summary of stages for follow-up: Tóm tắt các giai đoạn theo dõi

Follow-up by civil society: XHDS tiến hành theo dõi

Identify human rights mechanisms to engage with: Xác định các cơ chế nhân quyền cần tham gia

Map and prioritize recommendations: Vạch ra các khuyến nghị và chọn ưu tiên

Plan follow-up actions: Lên kế hoạch theo dõi

Theo sát, nâng cao nhận thức, làm truyền thông, vận động, kết nối thành liên minh, xây dựng năng lực, làm việc với các đối tác, tiến hành các hoạt động tư pháp, chia sẻ kinh nghiệm thực tiễn tốt, đóng góp ý kiến cho các thủ tục theo dõi của các cơ chế nhân quyền.

3. Theo dõi cái gì?

Có vô số phát hiện và khuyến nghị từ những cơ chế và cơ quan nhân quyền của LHQ. XHDS theo dõi những phát hiện và khuyến nghị nào phù hợp với các mục tiêu và phạm vi hoạt động của họ. Đó có thể là:

- Các khuyến nghị được thông qua bởi các cơ quan theo công ước trong những quan sát kết luận của họ, sau khi kiểm tra việc một nhà nước thành viên thực thi một công ước nhân quyền;
- Các khuyến nghị được ban hành bởi các thủ tục đặc biệt của Hội đồng Nhân quyền, như được ghi trong báo cáo về các chuyến thăm viếng quốc gia, báo cáo chuyên đề, và văn bản truyền thông về các vụ việc cụ thể;
- Các khuyến nghị xuất phát từ cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát (UPR) của Hội đồng Nhân quyền;
- Nghị quyết và quyết định của Hội đồng Nhân quyền và Đại Hội đồng LHQ;
- Công trình của các cơ quan chi nhánh của Hội đồng Nhân quyền, như Hội đồng Cố vấn, thủ tục khiếu nại, Cơ chế Chuyên gia về quyền của người bản địa, Diễn đàn các vấn đề thiểu số, diễn đàn Xã hội, và Diễn đàn về kinh doanh và nhân quyền;
- Các khuyến nghị của các ủy ban điều tra, tìm kiếm sự thật và các cơ chế điều tra nhân quyền vụ việc khác do Hội đồng Nhân quyền thành lập, Cao ủy Nhân quyền hoặc Tổng Thư ký LHQ;
- Các khuyến nghị trong những báo cáo và nghiên cứu của Cao ủy Nhân quyền LHQ (ví dụ, báo cáo về hoạt động của các chuyến thị sát tại hiện trường; báo cáo và nghiên cứu về tình hình đất nước và tình hình nhân quyền theo từng chuyên đề do Hội đồng Nhân quyền ủy nhiệm);
- Kiến nghị từ Cao ủy Nhân quyền hoặc các chuyên gia độc lập về nhân quyền trong các tuyên bố công khai gửi đến các nhà nước hoặc cộng đồng quốc tế.

Đó là một danh sách chưa đầy đủ các khuyến nghị để nhà nước và XHDS có thể theo dõi. Ngoài các cơ chế của LHQ, thì các cơ chế nhân quyền khu vực và quốc gia cũng có thể ra báo cáo và khuyến nghị nhằm cải thiện việc thực thi quyền con người.

Trong việc quyết định xem cần tập trung vào điểm nào, điều quan trọng là phải tránh theo dõi theo kiểu chia nhỏ hay vụn vặt quá. Mặc dù các cơ chế nhân quyền khác nhau đều có thủ tục và thực tiễn theo dõi như được mô tả ở phần 5 của Hướng dẫn này, nhưng một trong các giá trị mà XHDS có thể tạo thêm ra là thực hiện một phương pháp tiếp cận tổng thể cho việc theo dõi.

Phương pháp tiếp cận tổng thể sẽ tận dụng tính chất đa nguyên của các cơ chế nhân quyền, thay vì tập trung vào các đề xuất của chỉ một cơ chế. Nó kéo theo sự tham dự vào các cơ chế nhân quyền ở tất cả các giai đoạn của công việc. Các cơ chế nhân quyền vận hành theo những chu trình mà ta có thể đơn giản hóa chúng thành giai đoạn như sau: thu thập thông tin, báo cáo, đối thoại với các nước liên quan, khuyến nghị và theo dõi.

Công việc của XHDS khi theo dõi, do đó, hiệu quả hơn khi họ hiện diện trong toàn bộ tiến trình. Mặc dù sự tham gia lâu dài vào tất cả các giai đoạn của chu trình hoạt động của các cơ chế nhân quyền chắc chắn sẽ tạo ra nhiều kết quả hơn, nhưng những người làm XHDS cũng có thể hưởng lợi từ kết quả đầu ra và khuyến nghị của các cơ chế nhân quyền ngay cả khi không tham dự từ trước.

Cycle of human rights mechanisms: Chu trình của các cơ chế nhân quyền

Information gathering from sources (states, CSAs, etc.): Thu thập thông tin từ các nguồn (nhà nước, người làm XHDS, v.v.)

Reporting by the State to the human rights mechanism (UPR and treaty bodies): Báo cáo của nhà nước đến cơ chế nhân quyền (UPR và các cơ quan theo công ước)

Dialogue with the State: Đối thoại với nhà nước

Recommendations to the State: Khuyến nghị đến nhà nước

Implementation and follow-up: Thực thi và theo dõi

4. Các phương pháp và hoạt động theo dõi

Phần này vạch ra một số phương pháp và hoạt động để XHDS theo dõi, cùng với một số ví dụ có minh họa về kinh nghiệm trong quá khứ.

4.1. Xác định các cơ chế để tham dự

Việc thực thi tất cả nhân quyền cho tất cả mọi người là mục tiêu bao trùm của tất cả các cơ quan nhân quyền LHQ. Ở hầu hết các nước, tiến bộ đạt được nhờ một sự kết hợp nhiều thành tố, từ ý chí chính trị của bên có nghĩa vụ đến hành xử của các cơ quan hành pháp, hành động của XHDS, phán quyết và mức độ độc lập của tòa án, ảnh hưởng của các tổ chức khu vực, thay đổi trong chính quyền, v.v. OHCHR và các cơ chế nhân quyền LHQ có thể đóng vai trò quan trọng mở đường cho việc thực thi nhân quyền.

Rights and obligations as established in international standards: Quyền và nghĩa vụ như được xác lập trong các tiêu chuẩn quốc tế

Law, Policies, Institutions: Luật, chính sách, các định chế

Behaviours, Skills, Knowledge, Capacity: Hành vi ứng xử, kỹ năng, kiến thức, năng lực

Reviews by human rights mechanisms: Kiểm điểm của các cơ chế nhân quyền

External pressure, Follow-up by civil society: Áp lực từ bên ngoài, sự theo dõi của XHDS

→ IMPLEMENTATION: THỰC HIỆN

Cơ chế nào có ảnh hưởng lớn nhất? Một chuyến thăm quốc gia do một người nhận ủy nhiệm của Thủ tục Đặc biệt? Các khuyến nghị do những nước tham dự UPR và các tiến trình chính trị liên quan đưa ra? Hay là phán quyết của một cơ quan theo công ước về một khiếu nại cá nhân? Có thể là kết hợp của tất cả các yếu tố này, và nhiều hơn nữa? Một cơ chế nhân quyền có thể tạo thêm giá trị gì cho công việc của XHDS trong một vấn đề nhân quyền cụ thể và/hoặc trong một quốc gia, khu vực hay lãnh thổ? Việc tham dự vào các cơ chế nhân quyền có phù hợp với các ưu tiên, kế hoạch và năng lực của người làm XHDS?

Phân tích xem một cơ chế có thể mang lại điều gì, hiểu các phát hiện và khuyến nghị của nó, là những bước căn bản để: 1) ra quyết định về sự tham gia của XHDS vào một/các cơ chế như thế; 2) định hình sự tham gia đó; và 3) tích hợp sự tham gia đó vào các chiến lược và chương trình hành động của người làm XHDS.

4.2. Tham dự vào các cơ chế nhân quyền trong toàn bộ chu trình để tối đa hóa ảnh hưởng

Kinh nghiệm cho thấy rằng tương tác của XHDS với các cơ chế nhân quyền tạo ra nhiều kết quả hơn nếu XHDS tham gia vào tất cả các giai đoạn của chu kỳ hoạt động của cơ chế nhân quyền đó. Ví dụ, khi nộp cho cơ chế UPR thông tin về quốc gia được kiểm điểm, XHDS có thể tập trung vào các vấn đề liên quan đến họ nhiều nhất, cho dù là nạn bạo hành trẻ em hay phân biệt đối xử với các cộng đồng thiểu số. Họ có thể thiết lập đối thoại trước hết với chính quyền của mình và sau đó với đại biểu của các quốc gia thành viên sẽ tham gia vào phiên đối thoại tương tác của UPR, và khuyến khích những đại biểu đó đưa ra các khuyến nghị về những vấn đề đó. Văn bản đầu ra của UPR sẽ phản ánh các khuyến nghị này, và sau đó có thể được sử dụng ở cấp quốc gia để thúc đẩy sự vận động hoặc các hoạt động khác của XHDS.

Quy trình tương tự diễn ra với các cơ chế khác. Bằng cách đóng góp thông tin được chuẩn bị tốt thành văn bản, đáng tin cậy, về các vấn đề mình quan tâm, XHDS sẽ gia tăng khả năng những phát hiện và khuyến nghị được thích đáng và tập trung. Những khuyến nghị được xây dựng tốt, khả thi, phản ứng lại được các lỗ hổng trong việc bảo vệ nhân quyền, và do các cơ quan nhân quyền LHQ đưa ra, là có tính quyết định để làm trụ cột cho hoạt động vận động của XHDS ở tầm quốc gia.

4.3. Vạch ra các khuyến nghị và các phát hiện về nhân quyền

Có vô số khuyến nghị và phát hiện của các cơ chế nhân quyền, cả theo chuyên đề lẫn theo từng quốc gia. Soạn thảo và tập hợp chúng lại với nhau theo chuyên đề hoặc theo khu vực địa lý cần quan tâm có thể là một sự chuẩn bị hữu ích cho một phương pháp tiếp cận tổng thể trong việc theo dõi chúng. Việc vạch ra các khuyến nghị và phát hiện có thể:

- Tạo điều kiện cho việc tiếp cận các khuyến nghị;
- Góp phần nâng cao nhận thức và hỗ trợ việc phổ biến các khuyến nghị;
- Giúp khái quát hóa các khuyến nghị hiện có và từ đó tạo cơ sở cho một chiến lược tổng thể để theo dõi khuyến nghị;
- Giúp xác định ưu tiên trong việc thực hiện và theo dõi khuyến nghị;
- Đóng vai trò như là cơ sở để triển khai một kế hoạch giám sát.

Các công cụ sau đây có thể hỗ trợ trong quá trình này:

Chỉ số Nhân quyền Phổ quát

Chỉ số Nhân quyền Phổ quát³ là một cơ sở dữ liệu trên mạng, sưu tập khuyến nghị từ các cơ quan theo công ước, các Thủ tục Đặc biệt và UPR. Chỉ số cho phép người sử dụng truy cập và tìm kiếm khuyến nghị của các cơ quan theo công ước, các Thủ tục Đặc biệt và UPR, qua một vài danh mục: Nhà nước, quyền, cơ quan, người bị ảnh hưởng, khung thời gian, và đối với cơ chế UPR thì là (các) nhà nước đã đưa ra khuyến nghị, lập trường của nhà nước được kiểm điểm, và phiên họp. Chỉ với vài cú bấm chuột, người tìm kiếm có thể xem được những bản đánh giá của các cơ quan và cơ chế LHQ về tình hình thực thi nhân quyền trong bất cứ bối cảnh nào. Điều này khiến cho một lượng khổng lồ thông tin của LHQ về nhân quyền trở nên minh bạch và dễ tiếp

³ <http://uhri.ohchr.org/>

cận hơn.

Tập hợp các khuyến nghị ở Trung Á

Ở Kyrgyzstan, Văn phòng Khu vực Trung Á của OHCHR đã hỗ trợ cho một viện hàn lâm phát hành một bản trích yếu, tập hợp các khuyến nghị của các cơ chế nhân quyền LHQ phân chia theo các quyền, bao gồm cả khuyến nghị từ các cơ quan theo công ước, các Thủ tục Đặc biệt và UPR. Nó đã trở thành cơ sở để lập kế hoạch hành động về việc thực thi các khuyến nghị.⁴

4.4. Đặt ưu tiên và lập kế hoạch

Những người làm XHDS có thể thấy một số khuyến nghị thích đáng hơn các khuyến nghị khác. Một số trong đó có thể liên quan đến những ưu tiên của người làm XHDS theo chuyên đề hoặc theo vùng địa lý, còn những khuyến nghị khác thì không liên quan. Tương tự, có những khuyến nghị dễ theo dõi việc thực hiện hơn, trong khi các khuyến nghị khác đòi hỏi những nguồn lực không sẵn có. Một số khuyến nghị có thể là kết quả của công việc chuẩn bị mà XHDS đã tiến hành với một cơ chế nhân quyền nào đó. Theo dõi việc thực thi những khuyến nghị này có khả năng cao hơn là sẽ được ưu tiên và tích hợp vào các chiến lược và kế hoạch hành động của người làm XHDS.

Nạn tra tấn và ngược đãi từ dân ở Canada

Năm 2011, 110 câu lạc bộ của Liên đoàn Phụ nữ Đại học Canada (CFUW) yêu cầu chính quyền Canada phải đặc biệt hình sự hóa hành vi tra tấn của các thành phần trong khối tư nhân (tức là hành động tra tấn do dân thực hiện, không phải do nhà nước – ND).

Bộ luật Hình sự Canada buộc những thủ phạm của hành vi tra tấn, nếu thuộc khối nhà nước, phải chịu trách nhiệm. Khi các cá nhân phải chịu đựng cùng những hành vi tra tấn như thế bởi các cá nhân khác là tư nhân, chẳng hạn như trong vấn đề bạo lực gia đình, thì các cá nhân thủ phạm lại không bị buộc phải chịu trách nhiệm nào về tội tra tấn người.

Tháng 4 năm 2012, CFUW nộp một báo cáo bóng đèn Ủy ban Chống Tra tấn (CAT). Các thành viên của CFUW tham dự phiên họp tháng 5 của Ủy ban ở Geneva. “Chúng tôi đã nghe Ủy ban khẳng định với phái đoàn Chính phủ Canada rằng một số hình thức bạo lực trên cơ sở giới tính là những biểu hiện của tra tấn khi chúng được thực hiện bởi các chủ thể không phải là nhà nước, và rằng những trường hợp như vậy rơi vào phạm vi điều chỉnh của Công ước Chống Tra tấn và Các Hình thức Đối xử hoặc Trừng phạt Tàn nhẫn, Vô nhân đạo hay Hạ thấp Nhân phẩm khác. Đây là một bước đột phá đối với bình đẳng giới và nhân quyền bất khả nhượng của phụ nữ và trẻ em gái, là quyền không bị tra tấn bởi các chủ thể không phải nhà nước. Quan sát có tính kết luận này của CAT là một bước đột phá lớn đối với chúng tôi và chúng tôi đã có thể vận dụng nó trong công việc của mình” – hai thành viên của CFUW đã bình luận như vậy. Bám theo các quan sát kết luận của Ủy ban, CFUW đã nộp một tuyên bố bằng văn bản đến Ủy ban về Tình trạng của Phụ nữ và một báo cáo cho việc kiểm điểm định kỳ (UPR) Canada, dựa trên những quan sát kết luận của CAT về nạn tra tấn và ngược đãi do tư nhân gây ra.

⁴ Bản trích yếu nằm ở: www.auca.kg

Cho dù có hay không tham gia vào các giai đoạn trước của chu trình làm việc của các cơ chế nhân quyền, người làm XHDS cũng đều thấy rằng việc lập ưu tiên trong các khuyến nghị và phát hiện, bằng cách xác định xem khuyến nghị và phát hiện nào liên quan đến mục tiêu nhân quyền của riêng họ, là một bước quan trọng để triển khai những kế hoạch theo dõi có tính thực tiễn. Người làm XHDS có thể sử dụng những bộ tiêu chuẩn khác nhau để xác lập ưu tiên trong các khuyến nghị, ví dụ:

- Các khuyến nghị được trình bày bởi một cơ chế nhân quyền hoặc một cơ quan nhân quyền ủng hộ khuyến nghị của người làm XHDS;
- Các khuyến nghị phù hợp với các mục tiêu và hoạt động của người làm XHDS, mà việc theo dõi thực thi chúng có thể được tích hợp một cách thiết thực với chương trình hành động của họ;
- Các khuyến nghị và phát hiện đánh dấu một sự tiến bộ trong việc diễn giải và áp dụng luật pháp về nhân quyền;
- Các khuyến nghị mà việc thực thi chúng có thể được sự ủng hộ của một số thành tố (chẳng hạn, được nhà nước ưu tiên thực hiện, chịu áp lực và/hoặc được sự hỗ trợ của cộng đồng quốc tế, hoặc có sẵn nguồn lực);
- Các khuyến nghị mà XHDS có thể theo dõi bằng cách hợp tác với nhau thành liên minh;
- Các khuyến nghị mà người làm XHDS có thể đo được việc thực thi chúng;
- Các khuyến nghị mà nếu không XHDS không có hành động gì thì sẽ bị phớt lờ; và
- Các khuyến nghị được đặc biệt gửi đến XHDS (chẳng hạn, khuyến nghị của các Thủ tục Đặc biệt về tình trạng của người bảo vệ nhân quyền, gửi đến cộng đồng những người bảo vệ nhân quyền).

Bảng: Xác lập ưu tiên cho các khuyến nghị của cơ chế UPR, theo chủ đề không phân biệt đối xử vì giới và bản sắc giới

Dưới đây là một bài tập về cách xác định ưu tiên cho các khuyến nghị của cơ chế UPR và triển khai chương trình hành động sơ lược. Có thể tóm tắt như sau:

Khuyến nghị UPR	Được ưu tiên	Hình thức theo dõi và các hoạt động chính	(Các) Tổ chức chịu trách nhiệm và nguồn lực	Khung thời gian	(Các) Chỉ số
Củng cố việc bảo vệ bằng pháp luật chống phân biệt đối xử, bằng cách cấm coi khuyhnh	Đúng. Bước khởi đầu quan trọng mà Chính phủ có thể bỏ qua nếu không được người làm XHDS và	Cổ súy. Vận động hành lang đến các đại biểu quốc hội. Tham gia	Các tổ chức LGBT hợp tác với những người làm XHDS khác. Một phần các hoạt động đang diễn ra.	Trong vòng 4 năm tới.	Khuynh hướng tình dục và bản sắc giới bị cấm được coi là căn cứ để phân biệt đối xử, trong luật

hướng tình dục và bản sắc giới là những căn cứ để phân biệt đối xử.	cộng đồng quốc tế nhắc nhở.	soạn dự thảo luật. Tổ chức phong trào.			chống phân biệt đối xử.
Khởi động hoặc tham gia các phong trào khai dân trí để khuyến khích sự bao dung đối với người đồng tính, lưỡng tính và chuyển giới.	Đúng. Xem ở trên.	Tham gia các phong trào. Đề xuất việc hướng vào thanh niên, quân chúng, và các nhân viên hành pháp. Môi trường để nhắm đến: trường tiểu học, đại học, câu lạc bộ thể dục thể thao, các cơ sở đào tạo công an.	Các tổ chức LGBT hợp tác với những người làm XHDS khác. Sẽ tìm kiếm nguồn lực bổ sung.	Trong vòng 4 năm tới.	Phong trào hoàn thành. Các thành phần cử tri đã tiếp cận.
Tiếp tục giải quyết bất bình đẳng giới.	Không. Nói vậy quá mơ hồ.				
Tiếp tục củng cố các định chế và các chính sách có tính chất ngăn chặn, liên quan đến vấn đề giới và phân biệt đối xử đối với phụ nữ.	Đúng. Chính phủ cần được khuyến khích thúc đẩy các định chế về bình đẳng, với nhiều nguồn lực hơn.	Giám sát và cổ sục. Giám sát nguồn lực ngân sách phân bổ cho Bộ về bình đẳng cơ hội. Giám sát các sáng kiến do Bộ chủ quản đưa ra và do Chính phủ thực hiện.	Các tổ chức phụ nữ phối hợp với những người làm XHDS khác. Sẽ tăng cường bổ sung chuyên môn về giám sát ngân sách.	Trong vòng 4 năm tới.	Các nguồn lực được phân bổ đến Bộ về bình đẳng cơ hội. Các đề xuất chính sách từ Bộ được Chính phủ thông qua và thực hiện.
Ưu tiên việc thực hiện các	Đúng. Đã đến lúc có một	Giám sát lập pháp.	Các tổ chức phụ nữ phối	Báo cáo tiếp sau, theo cơ	Các điều luật phân biệt đối

cải cách pháp luật mới nhất, căn cứ vào CEDAW, để xóa bỏ các điều luật phân biệt đối xử với phụ nữ.	khuôn khổ pháp lý không phân biệt đối xử.	Một phần của hoạt động theo dõi việc thực hiện các quan sát mang tính kết luận của CEDAW.	hợp với những người làm XHDS khác. Một phần của các hoạt động đang tiếp diễn.	ché của CEDAW.	xử mà CEDAW đã xác định được bị bãi bỏ.
Tiến hành các biện pháp đã định nhằm xóa bỏ khoảng cách về tiền công giữa phụ nữ và nam giới.	Không, nhưng người làm XHDS vẫn hỗ trợ. Việc theo dõi là ngoài khả năng của người làm XHDS.				
Hợp tác với XHDS lên một chiến lược chi tiết nhằm xóa bỏ những tập tục văn hóa có hại và những quan niệm phân biệt đối xử nhằm vào phụ nữ.	Đúng. Việc này được liên minh ưu tiên, và các khuyến nghị đã vạch ra một vai trò rõ ràng cho XHDS.	Tham dự việc xây dựng chiến lược.	Các tổ chức phụ nữ phối hợp với Cơ quan Phụ nữ của LHQ (UN Women).	1 năm.	Chiến lược được thông qua.
Đẩy mạnh các nỗ lực để xóa bỏ lao động trẻ em, cải thiện tình hình trong vô số những định chế quốc gia về quyền trẻ em.	Không. Năm ngoài phạm vi hoạt động của những người làm XHDS có liên quan.				

4.5. Giám sát việc thực hiện

Giám sát việc Nhà nước thực hiện các khuyến nghị là một hoạt động quan trọng để XHDS đảm bảo trách nhiệm giải trình của Chính phủ. Hoạt động giám sát có thể bao gồm việc người làm

XHDS ghi chép cập nhật xem Nhà nước đã phê chuẩn một công ước nhân quyền cụ thể nào đó chưa, đã có lời mời những báo cáo viên của cơ chế Thủ tục Đặc biệt đến thăm nước mình chưa, đã thông qua luật chống phân biệt đối xử chưa; hay là thực hiện các tiến trình giám sát rất phức tạp, bao gồm cả việc thu thập và xử lý lượng lớn dữ liệu từ những nguồn khác nhau và từ vô số địa phương, hoặc phân tích những thông tin liên quan đến các chỉ số và tiêu chuẩn trong một khoảng thời gian xác định. Cho dù tiến hành loại hình giám sát nào, dù đơn giản hay phức tạp, thì **điều quan trọng sống còn là các kết quả phát hiện phải chính xác và đáng tin cậy**. Các phát hiện có thể đóng vai trò như cơ sở để vận động đến chính quyền quốc gia, và có thể được triển khai thành hồ sơ báo cáo gửi các cơ chế nhân quyền, ví dụ như ở vòng 2 và 3 của cơ chế UPR, để các cơ quan theo công ước tiến hành kiểm điểm sau đó, như một bản cập nhật miệng đến Hội đồng Nhân quyền. Sổ tay OHCHR về giám sát nhân quyền ⁵ có hướng dẫn chi tiết về phương pháp giám sát, như thu thập, kiểm chứng, phân tích và sử dụng thông tin một cách chủ động để đánh giá và giải quyết các vấn đề nhân quyền. Theo định nghĩa này, việc giám sát diễn ra trong một thời gian kéo dài. Toàn bộ quá trình giám sát cũng được đề cập đến, gọi là quy trình giám sát nhân quyền (xem bảng dưới).

The monitoring cycle: Quy trình giám sát

Evaluation: Đánh giá

Information, analysis & strategy: Thông tin, phân tích và chiến lược

Interviewing & collecting information: Phỏng vấn và thu thập thông tin

Legal/ Information analysis: Phân tích pháp lý/ thông tin

Documentation, internal reporting: Văn bản hóa, báo cáo nội bộ

Corrective action & follow-up: Các hoạt động điều chỉnh, sửa chữa, và theo dõi

Intervention/ advocacy: Can thiệp/ vận động

External reporting: Báo cáo ra bên ngoài;

Visibility: Tạo nhận thức chung;

Other follow-up: Các hoạt động theo dõi khác.

Giám sát mức độ tiếp cận thông tin và tài liệu tại các điểm bỏ phiếu ở Hong Kong

Trung Quốc, gồm cả Hong Kong, được kiểm điểm bởi Ủy ban về Quyền của Người Khuyết tật (CRPD) vào tháng 9 năm 2012. Một nhóm các nhà hoạt động từ tổ chức Chosen Power đã tham dự cả phiên họp thứ 7 và thứ 8 của Ủy ban CRPD để trình bày về việc Chính phủ giúp bảo vệ

⁵ Sổ tay về giám sát nhân quyền (Liên Hợp Quốc xuất bản, HR/P/PT/7/Rev.1).

quyền của họ như thế nào, và sử dụng kinh nghiệm này trong công việc vận động của họ ở Hong Kong. Chosen Power là tổ chức tự vận động và tự lực đầu tiên được vận hành bởi những người có khó khăn về khả năng học tập ở châu Á, và sự tham gia của họ ở Geneva là lần đầu tiên những người có khiếm khuyết về trí tuệ có diễn văn phát biểu tại Ủy ban.

Sau phiên họp thứ 7 thông qua danh sách các vấn đề, Chosen Power đã vận động hành lang cho quyền tiếp cận thông tin và tài liệu, riêng cho người có khiếm khuyết về trí tuệ, tại các điểm bỏ phiếu, và quyền được đưa đến các điểm bỏ phiếu bởi những người hỗ trợ do chính họ lựa chọn. Tháng 7 năm 2012, Chosen Power gặp quan chức của Văn phòng Đăng ký và Bầu cử để đưa các vấn đề này ra cũng như đề cập tới việc người mù hoặc khiếm thị không thể tiếp cận hoạt động bỏ phiếu, người sống trong các cơ sở (khiến họ) không thể bỏ phiếu, và những người bị xác định là “mất khả năng trí tuệ” bị tước quyền bỏ phiếu.

Bầu cử được tổ chức vào tháng 9 năm 2012 và Chosen Power giám sát một vài khía cạnh của cuộc bầu cử. Họ nhận thấy rằng các trang web về bầu cử đều không truy cập được, họ phải đợi rất lâu để có thể tiếp cận những bản hướng dẫn bỏ phiếu “dễ đọc” tại các điểm bỏ phiếu, và nhiều khi họ thấy hoạt động hỗ trợ ở các điểm bỏ phiếu không hoàn toàn tôn trọng quyền tự chủ và tính riêng tư của họ.

Một kết quả tích cực của việc tham gia tiến trình kiểm điểm của Ủy ban CRPD là việc huy động được các tổ chức của người khuyết tật, cũng như những người làm XHDS, vào một liên minh hỗ trợ cho các vấn đề chính thức của người khuyết tật trong một XHDS rộng lớn hơn. Ở Hong Kong, các tổ chức này cũng phối hợp với nhau để nộp báo cáo đến Ủy ban Nhân quyền, đưa ra một danh sách các vấn đề tại Hong Kong, trong đó họ cũng viện dẫn quyền được tham gia chính trị của họ để gây sức ép buộc chính quyền phải có những thay đổi cần thiết để họ được tham gia một cách bình đẳng.

Sử dụng các chỉ số về nhân quyền để giám sát quá trình thực thi

Có thể sử dụng các chỉ số định lượng và định tính, dựa trên các phương pháp luận vững chắc và minh bạch, để giám sát quá trình thực thi các khuyến nghị.

Ví dụ, các chỉ số để kiểm chứng việc thực thi một khuyến nghị thông qua luật về sức khỏe giới tính và sinh sản có thể là ngày luật có hiệu lực và phạm vi điều chỉnh của luật.

Một khuyến nghị khác trong lĩnh vực này có thể là “tiếp tục các nỗ lực nhằm tăng khả năng tiếp cận các dịch vụ tránh thai an toàn và chi phí thấp, trên toàn quốc”.

Một chỉ số về tỷ lệ phụ nữ hoặc bạn tình của họ sử dụng phương pháp tránh thai sẽ cho phép những người có liên quan đánh giá mức độ thực thi khuyến nghị. Số liệu về việc dùng phương pháp tránh thai do Cơ quan Dân số Liên Hợp Quốc đưa ra, sử dụng các khảo sát mang tính đại diện cho toàn quốc.

Khi thu thập dữ liệu để làm thành chỉ số, điều quan trọng là phải có các số liệu riêng rẽ để nắm bắt những khía cạnh tách biệt của một tình huống. Trong một danh sách chưa đầy đủ và còn tùy

thuộc vào cái gì thích hợp và khả thi trong mỗi hoàn cảnh, các chỉ số có thể được phân biệt trên cơ sở sắc tộc, chủng tộc, giới tính, tuổi, ngôn ngữ, tôn giáo, quan điểm chính trị hoặc các quan điểm khác, quốc tịch hay nguồn gốc xã hội, tài sản, tình trạng lúc sinh, khuyết tật về thể chất hay tâm thần, tình trạng sức khỏe (kể cả HIV/AIDS), khuynh hướng tình dục, và các đặc điểm về dân sự, chính trị hay các lĩnh vực khác. Một khi đã xác định được các chỉ số phù hợp, sẽ rất có ích nếu lập ra tiêu chuẩn để buộc Nhà nước phải cam kết theo và tiến hành các khuyến nghị.

Social Watch ⁶ và Trung tâm Các Quyền Kinh tế và Xã hội ⁷ là những tổ chức có tương đối nhiều kinh nghiệm trong việc sử dụng các chỉ số để theo dõi việc thực hiện các khuyến nghị.⁸

4.6. Tạo động lực

Việc kiểm điểm tình hình nhân quyền của một quốc gia bởi một cơ chế nhân quyền LHQ hay bởi một chuyến thăm quốc gia đó của một báo cáo viên đặc biệt LHQ thường tạo ra động lực, chẳng hạn như:

- Sự chú ý chưa từng có tiền lệ của truyền thông đối với tình hình nhân quyền;
- Sự cởi mở của các cơ quan Nhà nước nhằm xử lý một số vấn đề nhân quyền ở cấp trung ương hay địa phương;
- Sự xuất hiện những nhân vật trong chính quyền sẵn sàng tham gia đối thoại với XHDS;
- Sự nổi lại những nỗ lực hành động để thúc đẩy quyền con người;
- Sự biểu thị ý chí chính trị nhằm thông qua những đạo luật phù hợp với tiêu chuẩn nhân quyền (quốc tế);
- Sự xuất hiện những nguồn lực mới để làm việc trong một lĩnh vực nào đó; và
- Những mối quan hệ đối tác hoặc liên minh được tạo lập hoặc tăng cường, chuẩn bị cho hoạt động kiểm điểm.

Những người làm XHDS có thể đóng vai trò cực kỳ quan trọng cả trong việc tạo động lực xung quanh hoạt động của các cơ chế nhân quyền lẫn trong việc nắm bắt cơ hội để đẩy mạnh các chiến lược nhằm tăng cường bảo vệ nhân quyền.

4.7. Xây dựng và làm việc với các liên minh

Tham gia công việc của các cơ chế nhân quyền, thông qua các liên minh của những người làm XHDS, thường đưa đến các kết quả tích cực. Ví dụ:

- Có nhiều báo cáo tổng hợp gửi đến các cơ chế nhân quyền hơn, làm gia tăng khả năng các khuyến nghị phản ánh được các mối ưu tiên mà liên minh xác định.

⁶ www.socialwatch.org

⁷ www.cesr.org

⁸ Để đọc thêm hướng dẫn về các chỉ số, xem Các chỉ số nhân quyền – cẩm nang hướng dẫn việc đo lường và thực hiện (ấn phẩm của Liên Hợp Quốc, HR/PUB/12/5).

- Phân công lao động trong các tổ chức thành viên của liên minh, tùy theo lĩnh vực, nguồn lực và chuyên môn, đưa đến kết quả là sự tham gia và theo dõi hiệu quả hơn (chẳng hạn, một số tổ chức sẽ tập trung vào việc vận động hoặc nâng cao nhận thức, một số khác tập trung vào giám sát, thu thập và phân tích dữ liệu, kể cả số liệu và thông tin kỹ thuật, một số tổ chức khác nữa thì hỗ trợ cho các nạn nhân của sự vi phạm nhân quyền, và giúp họ lên tiếng, điều trần).
- Quan hệ làm việc, cộng tác và đoàn kết giữa những người làm XHDS được cải thiện. Điều này đặc biệt quan trọng khi những người làm XHDS có thể bị đe dọa.
- Gia tăng ảnh hưởng và độ tin cậy của liên minh, với việc thống nhất thông điệp và mục đích so với các cơ chế nhân quyền, cơ quan nhà nước và các bên liên quan khác (ví dụ các đại sứ quán, định chế nhân quyền quốc gia).
- Các tổ chức XHDS nhỏ sẽ thu hút được thêm sự chú ý khi các vấn đề của họ được truyền tải thông qua liên minh.

Philippines: Liên minh XHDS tạo tiến bộ trong việc ngăn chặn nạn tra tấn, thông qua cơ chế UPR

Nhóm Hành động Y tế (MAG) tham gia soạn thảo Báo cáo chung của XHDS cho UPR về Philippines. Trước khi UPR diễn ra vào tháng 5 năm 2012, các thành viên của liên minh XHDS đã tổ chức một cuộc họp báo dành cho quốc tế tại Manila, có sự tham dự của xấp xỉ 20 đại sứ quán. Ở Geneva, liên minh tổ chức gặp gỡ với 16 phái đoàn ngoại giao để nâng cao nhận thức của cộng đồng quốc tế về các mối quan ngại của họ. “Chúng tôi đã truyền tải được mối quan tâm chính của mình, một cách cụ thể và chính xác, nhồi vào trong một trang báo cáo cho mỗi vấn đề” – thành viên của liên minh cho biết. “Giá trị to lớn của việc phối hợp với nhau như một liên minh những người làm XHDS, cùng nộp báo cáo và vận động các chính phủ trong tiến trình UPR, đã đưa đến kết quả là có nhiều khuyến nghị thích đáng hơn. Điều đó cũng tạo điều kiện thuận lợi cho việc theo dõi khuyến nghị và cho sự tham dự chủ động của chúng tôi với chính quyền vào việc thực hiện khuyến nghị”.

MAG và Liên minh Đoàn kết Chống Tra tấn (UATC)-Philippines hiện đang sử dụng các khuyến nghị UPR để giúp cho công việc của họ - ngăn chặn nạn tra tấn. “Chúng tôi dùng các khuyến nghị UPR trong việc giám sát và các hoạt động vận động của mình; các hoạt động này tập trung vào nâng cao nhận thức của cộng đồng về các khía cạnh y tế của hành động tra tấn, gồm cả việc ghi chép dữ liệu căn cứ vào Nghị định thư Istanbul, và việc thiết lập các chương trình phục hồi cho những người sống sót sau khi bị tra tấn, cùng gia đình của họ. Các khuyến nghị UPR có vô vàn tác động lên việc tăng cường năng lực cho phong trào chống tra tấn ở Philippines” – đại diện của MAG kết luận.

Thụy Sĩ: Lộ trình thực hiện các khuyến nghị về quyền kinh tế, xã hội và văn hóa

Liên minh Suisse Romande sur les droits économiques, sociaux et culturels khởi động tiến trình theo dõi các quan sát có tính kết luận về Thụy Sĩ, của Ủy ban Các Quyền Kinh tế, Xã hội và Văn

hóa. Họ mời những người làm XHDS chuyên về các lĩnh vực được phản ánh trong các quan sát kết luận đóng góp ý kiến giải thích xem để thực hiện mỗi khuyến nghị thì cần những gì. Tất cả thông tin đầu vào được soạn thảo thành các hướng dẫn cụ thể để chia sẻ và thảo luận trong các cuộc thảo luận bàn tròn với quan chức chính quyền.

Mặc dù kinh nghiệm cho thấy rằng làm việc với các liên minh nói chung tạo kết quả tốt, nhưng các bài học rút ra từ thực tiễn trong quá khứ cũng xác định một số thách thức chung, bao gồm:

- Nguồn lực và thời gian dành cho công việc điều phối.
- Phải nhất trí được về các ưu tiên và vai trò.
- Phải duy trì được động lực và mục đích của liên minh.
- Việc đạt được sự đồng thuận có thể làm loãng một số vấn đề.

Đấu tranh chống phân biệt sắc tộc ở Nhật Bản

Mạng lưới NGO Nhật Bản Xóa bỏ Phân biệt Sắc tộc (ERD Net) được thành lập năm 2007 sau chuyên thăm năm 2005 của Báo cáo viên Đặc biệt về các hình thức phân biệt sắc tộc, chủng tộc, bài ngoại đương đại và những hình thức bắt dung có liên quan. Với sự hỗ trợ của Phong trào Quốc tế Chống Mọi Hình thức Phân biệt Đối xử và Phân biệt Chủng tộc (IMADR), ERD Net đã và đang thúc đẩy việc thực thi Công ước Quốc tế Về Xóa bỏ Mọi Hình thức Phân biệt Sắc tộc (ICERD) ở Nhật Bản. ERD Net nộp báo cáo bóng về Nhật Bản cho Ủy ban về Xóa bỏ Mọi Hình thức Phân biệt Sắc tộc (CERD). Vào tháng 2 năm 2010, đại diện của ERD Net tham dự phiên kiểm điểm và tổ chức một cuộc họp báo cho CERD. Từ tháng 8 năm 2010 đến tháng 6 năm 2012, họ tổ chức một loạt cuộc tham vấn với chính phủ, và tiến hành hội thảo dành cho các đại biểu quốc hội, dựa vào những quan sát có tính kết luận của CERD. “Các hoạt động này giúp chúng tôi tăng cường kỹ năng vận động cả ở tầm LHQ lẫn tầm quốc gia. Điều đó cũng củng cố quan hệ hợp tác của chúng tôi” – một thành viên của ERD Net cho biết. “Kinh nghiệm này còn giúp chúng tôi xác định được truyền thông như là một lĩnh vực mới mà chúng tôi cần phải chú động hơn. Báo chí càng chú ý tới việc các cơ chế nhân quyền nhìn nhận tình hình nhân quyền ở Nhật Bản như thế nào thì chắc chắn càng có lợi”.

4.8. Quan hệ đối tác

Làm việc với các đối tác để cùng theo dõi và thực thi nhân quyền có thể có một giá trị mang tính chiến lược.

Kinh nghiệm quá khứ đã cho thấy rằng tham gia vào các tiến trình nhân quyền của LHQ có thể mở ra các cơ hội cho những mối quan hệ đối tác và hợp tác mới giữa những người làm XHDS. Nắm bắt cơ hội và tận dụng tối đa những mối quan hệ đối tác này có thể gia tăng bội phần kết quả. Khi xây dựng quan hệ đối tác, sự đa dạng về đối tác là điều có ý nghĩa quan trọng thiết yếu để đảm bảo rằng tất cả các góc nhìn đều được xem xét đến.

Làm việc với đối tác có thể diễn ra ở nhiều cấp độ: một số người có thể chia sẻ các mục tiêu chung, một số khác có thể có nguồn lực, có những kỹ năng đặc biệt hay một mạng lưới quan hệ

rộng lớn hơn; một số khác nữa trở thành những người chịu trách nhiệm chính hoặc có thể gây ảnh hưởng.

Vạch ra những nhân vật chủ chốt và các đóng góp mà họ có thể có, vạch ra cả những rủi ro và nguy hiểm, là cơ sở để xây dựng nên một chiến lược và xác định các vai trò. Trong một danh sách chưa đầy đủ như sau, những người làm XHDS có kinh nghiệm về các hình thức đối tác và hợp tác khác nhau với:

- Người làm XHDS ở các cấp khác nhau và các lĩnh vực nhân quyền khác nhau – từ các tổ chức cộng đồng đến các tổ chức XHDS quốc gia và quốc tế;
- Các nhà tài trợ và cộng đồng ngoại giao;
- Giới truyền thông;
- Các mạng lưới trong từng lĩnh vực nhân quyền;
- Các cơ quan nhà nước, gồm cả quốc hội và các ủy ban tương ứng trong quốc hội;
- Các định chế nhân quyền quốc gia;
- Các tổ chức quốc tế và khu vực, gồm cả LHQ và phái đoàn OHCHR tại hiện trường;
- Các cơ sở học thuật; và
- Các cơ chế nhân quyền.

Nepal: Huy động đối tác để bảo vệ và thúc đẩy quyền trẻ em

Ở Nepal, Save the Children tập huấn cho 138 người làm XHDS về UPR. Tổ chức này hỗ trợ các bên liên quan làm báo cáo và phối hợp vận động ở cấp quốc gia và quốc tế. Kết quả là, tài liệu đầu ra của UPR có 34 khuyến nghị về quyền trẻ em, trong đó có 31 khuyến nghị được Chính phủ Nepal chấp nhận.

Save the Children xây dựng chiến lược theo dõi hậu UPR của họ bằng việc huy động các bên có liên quan ở tầm quốc gia, gồm cả các mạng lưới XHDS, Ủy ban Nhân quyền Quốc gia, các đại sứ quán, và giới truyền thông, để tăng cường sự làm chủ tiến trình UPR ở phạm vi quốc gia, thúc đẩy sự tham gia và trách nhiệm giải trình.

UPR là công cụ để tập hợp những người làm XHDS ở Nepal lại xung quanh một chương trình hành động chung. Đã có một sự kết hợp các cuộc tiếp xúc vận động cấp cao, tập thể hoặc song phương, với quan chức chính phủ, với các đại sứ quán, và nâng cao nhận thức thông qua giới truyền thông, gồm cả phỏng vấn truyền hình và viết bài đăng báo về UPR. Liên hệ UPR với các sự kiện cụ thể liên quan đến trẻ em, như Ngày Quyền Trẻ em, tỏ ra đặc biệt có hiệu quả trong việc thu hút sự chú ý của giới truyền thông.

Save the Children, phối hợp cùng các liên minh quyền trẻ em quốc gia, đóng vai trò hỗ trợ đặc lực trong việc khuyến khích Ủy ban Nhân quyền Quốc gia (NHRC) đưa hoạt động giám sát và theo dõi thực hiện khuyến nghị UPR thành nhiệm vụ. NHRC giữ vai trò thiết yếu đảm bảo cung cấp thông tin chính thức và đáng tin cậy về tình hình thực hiện khuyến nghị UPR.

Kết quả của hoạt động theo dõi có phối hợp là, khuyến nghị UPR số 108.4 kêu gọi “thông qua các luật về chính sách đối với trẻ em, vốn bị treo đã lâu, gồm Luật về Quyền Trẻ em, Quy định về Giáo dục, Chính sách Bảo vệ Trẻ em, và các tiêu chuẩn tối thiểu đối với các cơ sở chăm sóc

trẻ em”, đã được thực thi một phần. Cả Chính sách Trẻ em Quốc gia và các tiêu chuẩn tổng hợp đối với các cơ sở chăm sóc trẻ em đều đã được thông qua vào năm 2012. Nội các cũng phê duyệt dự thảo luật về Quyền Trẻ em.

Có thể vạch ra sơ đồ làm việc với đối tác bằng hình ảnh. Ví dụ, kinh nghiệm ở Nepal như kể trên có thể được mô tả bằng hình ảnh đồ họa sau:

Tập hợp đối tác về quyền trẻ em ở Nepal

National CSAs: Những người làm XHDS trong nước

Advocacy and awareness-raising: vận động và nâng cao nhận thức

Implementation of UPR recommendations on children’s rights: Thực hiện các khuyến nghị UPR về quyền trẻ em

Media: Giới truyền thông

Diplomatic community: cộng đồng ngoại giao

Influence: ảnh hưởng

Government: chính phủ

National HR commission: Ủy ban Nhân quyền Quốc gia

4.9. Làm truyền thông và nâng cao nhận thức

Phổ biến và nâng cao nhận thức về những phát hiện và khuyến nghị của các cơ chế nhân quyền là những cách hữu ích để thúc đẩy việc thực thi các nghĩa vụ nhân quyền của một quốc gia.

Trong nhiều trường hợp, các nghĩa vụ nhân quyền được thực hiện bởi vì ngày càng có nhiều những người có quyền biết về quyền của họ và đòi những quyền đó, hoặc bởi vì cơ quan chức năng hiểu rằng họ đang được chờ đợi phải tiến hành các biện pháp gì để đáp ứng những nghĩa vụ về nhân quyền của họ. Xóa bỏ hay thu hẹp lỗ hổng kiến thức, thông qua việc nâng cao nhận thức và phổ biến thông tin về nhân quyền, là các cách hiệu quả để thúc đẩy việc thực hiện nghĩa vụ nhân quyền.

Từ việc dịch tài liệu sang ngôn ngữ sở tại đến các hình thức truyền thông khác nhau và các chiến dịch trên mạng xã hội, những người làm XHDS rất năng động và sáng tạo trong việc phổ biến những phát hiện và khuyến nghị của các cơ chế nhân quyền. Giúp cho người khuyết tật cũng có thể tiếp cận các tài liệu và thông tin đó phải luôn luôn là một phần không thể thiếu trong kế hoạch làm truyền thông.

Brazil: Sử dụng “Luật Tiếp cận Thông tin” để phổ biến các khuyến nghị của Ủy ban Chống Tra tấn

Trong chuyến thăm đầu tiên đến Brazil năm 2011, Tiểu ban Chống Tra tấn (SPT) đã thanh tra tình hình tra tấn và ngược đãi tại các cơ sở giam giữ ở nước này. Sau đó SPT chuẩn bị một báo cáo, gửi đến Chính phủ Brazil, với các khuyến nghị liên quan đến vấn nạn tra tấn ở Brazil. Theo Nghị định thư Bổ sung của Công ước Chống Tra tấn và Các Hình thức Đối xử hoặc Trừng phạt Tàn nhẫn, Vô nhân đạo hay Hạ thấp Nhân phẩm khác (OPCAT), báo cáo chỉ được công khai nếu chính phủ quyết định là như vậy. Bất chấp đề nghị của khối XHDS, bản báo cáo bị giữ kín, mật.

Tháng 5 năm 2012, Brazil thông qua Luật Tiếp cận Thông tin Công cộng. Vào cái ngày mà luật này có hiệu lực, Conectas Direitos Humanos (Conectas) gửi một văn bản đề nghị Chính phủ Brazil công bố công khai báo cáo của SPT. Chuẩn theo đúng thời hạn do Luật Tiếp cận Thông tin Công cộng quy định, Chính phủ Brazil đã có phản hồi, và đã xuất bản báo cáo cùng các khuyến nghị, gồm cả bản dịch tiếng Bồ Đào Nha, trên trang web của Bộ Nhân quyền.

Conectas cho rằng việc công bố báo cáo SPT bằng ngôn ngữ quốc gia có ý nghĩa thiết yếu. Không có nó, những người làm XHDS và các bên liên quan sẽ không thể theo dõi việc thực thi các khuyến nghị của SPT. “Đây cũng là một bước đi căn bản để nâng cao nhận thức về tình hình nghiêm trọng của nạn tra tấn ở đất nước này. Coi sự tồn tại dai dẳng của nạn tra tấn ở Brazil là hậu quả trực tiếp của việc thiếu những chính sách ngăn chặn có hiệu quả và chủ yếu là thiếu trách nhiệm giải trình ở các thủ phạm, Luật về Tiếp cận Thông tin là một cách hữu hiệu để đảm bảo rằng đánh giá của SPT được công bố công khai, và đến giờ thì đã có thể được tất cả các bên có liên quan sử dụng đáng kể để chống lại vấn nạn tra tấn” – Conectas bình luận.

Ireland: Ghi hình, phát trên mạng phiên họp của Ủy ban Chống Tra tấn

Năm 2011, Hội đồng Quyền Tự do Dân sự Ireland (ICCL) và Ủy ban Cải cách Án Hình sự Ireland (IPRT) cùng chuẩn bị một báo cáo bóng cho việc Ireland lần đầu điều trần trước Ủy ban Chống Tra tấn của LHQ (CAT). Cùng với Hội đồng Phục hồi Quốc tế Dành cho Các Nạn nhân của Tra tấn (IRCTV), ICCL và IPRT đã lần đầu tiên tổ chức truyền hình trực tiếp trên mạng phiên họp của CAT – được ghi hình bởi một số người làm XHDS và cơ quan pháp luật ở Ireland.

“Chúng tôi đã phổ biến rộng rãi báo cáo bóng và các khuyến nghị của CAT, và được tất cả các đài, báo lớn đưa tin. Một chương trình truyền hình vào giờ vàng ghi lại cuộc điều trần của Ireland được truyền đi từ trang mạng của chúng tôi. Đây là lần đầu tiên công chúng Ireland nhìn thấy một cơ quan theo công ước của LHQ hoạt động” – một đại diện của ICCL bình luận.

Sự xuất hiện của ICCL trước CAT và các khuyến nghị sau đó đã góp phần vào những thay đổi tiến bộ ở Ireland. Cải cách chế độ trong nhà tù trở thành vấn đề mang tính chính trị hơn, và Nhóm Xem lại Chiến lược Án Hình sự đã được thành lập.⁹ CAT đề nghị có báo cáo về kết quả

⁹ Được triệu tập bởi Bộ Tư pháp, Bình đẳng và Bảo vệ, Nhóm Xem lại Chiến lược Án Hình sự gồm 12 chuyên gia đại diện cho các quan chức tư pháp, cảnh sát, theo dõi thù thách và quân giáo. Nhóm đã có khuyến nghị về việc xúc tiến một hệ thống tư pháp hình sự bền vững và có nguyên tắc, liên quan cả đến những nghĩa vụ quốc tế của Ireland. Để có thêm thông tin, xem: www.justice.ie

theo dõi việc thực thi 4 khuyến nghị cụ thể trong vòng 12 tháng, kể cả báo cáo về thất bại của Ireland trong việc điều tra vụ bắt giữ một số phụ nữ ở Magdalene Laundries. Vào tháng 2 năm 2013, một **báo cáo chính thức** về sự dính líu của Nhà nước trong vụ Magdalene Laundries đã được xuất bản.¹⁰ Kể từ đó, Nhà nước Ireland đã phải có lời xin lỗi chính thức đến các phụ nữ Magdalene và một chương trình bồi thường cũng đang được xúc tiến.

Phát trên mạng và video

Các phiên họp của Hội đồng Nhân quyền và cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát được truyền trực tiếp trên web và lưu trữ tại UN web TV.¹¹ XHDS có thể quay phim và phát trên mạng những phiên họp của các cơ quan theo công ước. Một nhóm các NGO đóng trụ sở ở Geneva phối hợp ghi hình và phát trên mạng tất cả các phiên họp của các cơ quan theo công ước: www.treatybodywebcast.org.

Nhiều video do OHCHR sản xuất được đăng trên website và mạng xã hội của OHCHR.¹²

4.10. Vận động

Việc vận động cho nhân quyền có thể được định nghĩa là truyền thông với mục đích thúc đẩy thực thi nhân quyền. Các thông điệp vận động thiết thực sẽ **thông tin** về tình hình nhân quyền và các quan ngại; nhằm **thuyết phục** mọi người để họ **có hành động**.

Các đặc điểm của một thông điệp vận động nhân quyền hiệu quả:

- Dựa trên dữ kiện và số liệu có kiểm chứng
- Có những ví dụ có thật, liên quan đến con người
- Đơn giản và xúc tích
- Sử dụng ngôn ngữ phù hợp (dùng cách trò chuyện về nhân quyền hơn là những khẩu hiệu chính trị; tránh ngôn từ xúc phạm)
- Được truyền đạt bởi người đáng tin cậy
- Có lời kêu gọi hành động rõ ràng
- Được thiết kế hướng đến đối tượng mục tiêu
- Dự báo được các lập luận phản đối

Những phát hiện và khuyến nghị của các cơ chế nhân quyền thỏa mãn một số trong các đặc điểm trên. Người làm XHDS phải xác định và xác lập ưu tiên cho các phát hiện và khuyến nghị đó để làm cho công việc vận động của họ có hiệu quả hơn.

Tunisia: Vận động, nâng cao nhận thức và theo dõi sự tham gia của người khuyết tật vào

¹⁰ Đọc báo cáo tại: www.justice.ie

¹¹ <http://webtv.un.org>

¹² Xem OHCHR trên mạng xã hội tại www.ohchr.org

bầu cử

Các quan sát mang tính kết luận của CRPD về Tunisia vào năm 2011 có một vài khuyến nghị về quá trình cải cách dân chủ ở nước này, và nhằm vào việc bảo đảm rằng người khuyết tật có được tham dự vào công cuộc soạn thảo bản Hiến pháp mới, và rằng họ có thể thực thi quyền bỏ phiếu của họ, cũng như quyền tham gia vào đời sống chính trị, một cách bình đẳng với những người khác.

Tổ chức Tunisia vì Sự Phát triển Quyền của Người Khuyết tật (Organisation tunisienne de defense des droits des personnes handicapées-OTDDPH) – một tổ chức của những người khuyết tật, thành lập sau cách mạng – đã tiến hành vài hội thảo nâng cao nhận thức ở những khu vực khác nhau với mục tiêu khuyến khích người khuyết tật tham gia vào các cuộc bầu cử sắp tới. Một số thành viên của nó là những quan sát viên chính thức của cuộc bầu cử, điều đó cho phép OTDDPH trực tiếp quan sát hoạt động của hơn 100 điểm bỏ phiếu trong nước với mục đích đánh giá bầu cử ở khía cạnh “tiêu chuẩn về mức độ dễ tiếp cận”, cũng như đo lường sự tham gia của những người khuyết tật vào bầu cử.

Tiếp sau các cuộc bầu cử quốc hội, được giao nhiệm vụ soạn thảo Hiến pháp mới của Tunisia, OTDDPH đã tiến hành các hoạt động vận động Quốc hội nhằm đảm bảo đưa quyền của người khuyết tật vào Hiến pháp. Căn cứ vào công việc vận động thực hiện các khuyến nghị của CRPD và Ủy ban CRPD, OTDDPH đã phát biểu tại các phiên điều trần của các ủy ban trong Quốc hội, lôi kéo thành viên của các ủy ban vào cuộc, và soạn thảo một điều luật về khả năng đưa quyền (của người khuyết tật) vào Hiến pháp.

Vận động để có tư pháp độc lập ở Guatemala

Báo cáo viên Đặc biệt về sự độc lập của thẩm phán và luật sư đã đến thăm Guatemala trong thời gian bầu cử Tòa án Tối cao. Trong quá trình bầu ra Ủy viên Công tố – tiếp sau việc bầu thẩm phán – như một phần công việc vận động của mình, XHDS đã tham chiếu rất nhiều đến báo cáo của Báo cáo viên Đặc biệt, đặc biệt xoay quanh các đề nghị phải có sự độc lập, minh bạch, và chuyên môn giỏi. Văn phòng của OHCHR ở Guatemala đóng góp bằng cách biên soạn một bộ tiêu chuẩn quốc tế có thể áp dụng được, trong đó có cả các khuyến nghị của Báo cáo viên Đặc biệt. Người làm XHDS sử dụng bộ tiêu chuẩn này để đẩy mạnh hoạt động vận động tại các ủy ban đề cử, khiến họ đề cử những ứng viên xứng đáng nhất cho cương vị Ủy viên Công tố. Người làm XHDS cũng sử dụng các khuyến nghị này trong các tuyên bố công khai nhằm thay đổi luật pháp và đòi hỏi trách nhiệm giải trình lớn hơn từ chính quyền, liên quan đến sự độc lập của ngành tư pháp.

4.11. Xây dựng và tăng cường năng lực

Những phát hiện và khuyến nghị của các cơ chế nhân quyền có thể chỉ ra một loạt rất nhiều lỗ hổng về năng lực trong cơ quan nhà nước hoặc các tổ chức XHDS, vốn hạn chế khả năng thực thi nhân quyền của họ. Nhiều khi, các khuyến nghị không chỉ xác định các lỗ hổng, mà còn khuyến khích các hoạt động xây dựng năng lực để xử lý các lỗ hổng đó. Trong một số trường hợp, những người làm XHDS có thể ở vị trí rất thích hợp để xóa bỏ hoặc thu hẹp những lỗ hổng

nhu vậy, và nhiều người có kinh nghiệm cũng như chuyên môn trong việc đào tạo về nhân quyền, cả cho người làm XHDS lẫn cho cơ quan nhà nước.

Các khuyến nghị có thể phản ánh những lỗ hổng đã được xử lý thông qua hoạt động xây dựng năng lực mà người làm XHDS thực hiện. Trong những trường hợp này, khuyến nghị cũng có thêm tầm quan trọng của hoạt động XHDS và vai trò của XHDS trong xây dựng năng lực. Trong các trường hợp khác, khuyến nghị có thể trở đến những lỗ hổng chưa được các chương trình hiện có giải quyết. XHDS tham gia quá trình theo dõi sẽ đánh giá khả năng thành công của các hoạt động xây dựng năng lực xa hơn, bằng cách:

- Đánh giá xem liệu người làm XHDS có đang ở vị trí thích hợp để đưa ra các hoạt động xây dựng năng lực, xét về chuyên môn đòi hỏi, nguồn lực sẵn có, và ảnh hưởng mong đợi. Phân tích xem các hoạt động xây dựng năng lực mới sẽ trùng hợp như thế nào với ưu tiên và chương trình hành động của người làm XHDS là một phần của đánh giá này;
- Tiến hành một bản đánh giá nhu cầu của các định chế và tổ chức mục tiêu, xem xét cả mong muốn của họ giải quyết lỗ hổng về năng lực nhằm cải thiện việc thực thi nhân quyền; và
- Phân tích các nội dung bổ sung cho những chương trình xây dựng năng lực khác, giá trị gia tăng của các hoạt động mới, ảnh hưởng và độ bền vững của chúng.

Kinh nghiệm cho thấy rằng cơ quan nhà nước cũng như người làm XHDS thường cởi mở với các chương trình xây dựng năng lực, nhưng điều này không tự nhiên mà sinh ra kết quả mong muốn. Những trở ngại có thể là do chưa đủ quyết tâm thay đổi, tốc độ người đến kẻ đi trong những người hưởng lợi từ chương trình quá cao, những hạn chế trong việc thiết kế hoạt động xây dựng năng lực (ví dụ, không bền vững, mục tiêu không rõ ràng, người thụ hưởng có mức độ hiểu biết quá chênh lệch) hoặc một sự kết hợp tất cả các yếu tố đó. Những rủi ro này cần phải được đánh giá cẩn thận trong quá trình thiết kế chương trình xây dựng năng lực, và tác động cần phải được đo lường khi đánh giá kết quả.¹³

Bờ Biển Ngà: Tăng sự nhạy cảm và xây dựng năng lực cho lực lượng an ninh để chống bạo lực giới tính

Sau kỳ UPR của Bờ Biển Ngà vào năm 2009, tổ chức NGO SOS Exclusion sử dụng các khuyến nghị UPR để triển khai một chương trình hành động, với trọng tâm là xây dựng năng lực trong lĩnh vực nhân quyền cho công an và quân đội. “Chúng tôi tổ chức hai hội thảo về các khuyến nghị UPR liên quan đến quyền phụ nữ” – Giám đốc của tổ chức giải thích. “Đó là một cơ hội để đánh giá tình hình thực hiện các khuyến nghị với một số thành phần chủ chốt, như Bộ Đoàn kết, Gia đình, Phụ nữ và Trẻ em; Bộ Tư pháp, và tổ chức Phụ nữ của LHQ”. Tiếp sau đó là một phong trào tập hợp xã hội chống bạo lực giới tính, cũng là một trong các khuyến nghị UPR. “Phong trào đã cho chúng tôi cơ hội nối kết những người làm XHDS, các lãnh tụ tôn giáo, các Bộ Đoàn kết và Tư pháp, cũng như những cộng đồng nơi phong trào diễn ra”.

¹³ Để được hướng dẫn về việc đánh giá công tác đào tạo về nhân quyền, xem *Đánh giá hoạt động đào tạo về nhân quyền* (Ấn phẩm của Liên Hợp Quốc, HR/P/PT/18).

4.12. Lồng ghép khía cạnh giới vào các hoạt động theo dõi

Những câu hỏi sau đây có thể giúp tích hợp yếu tố giới khi xác lập ưu tiên trong các hoạt động theo dõi:

- Các khuyến nghị được ưu tiên và các hoạt động theo dõi có liên quan có ảnh hưởng nhiều đến phụ nữ và/hoặc nam giới?
- Khía cạnh giới được đưa vào trong các hoạt động can thiệp được ưu tiên như thế nào? Thông qua các hoạt động cụ thể về giới và/hoặc thông qua lồng ghép giới?
- Có phải nhiều người có quyền đang phải chịu nhiều hình thức phân biệt đối xử? Các hoạt động theo dõi có giải quyết được tình trạng của họ không?
- Các hoạt động có kế hoạch có nhằm nâng cao năng lực cho người có quyền và chống lại phân biệt giới tính và bất bình đẳng không?
- Những người có quyền có được tham vấn để chọn hình thức can thiệp ưu tiên không?

Khi **thực hiện** các hoạt động theo dõi:

- Thu thập và báo cáo số liệu được phân loại theo giới và các yếu tố đa dạng khác, ví dụ như tuổi, dân tộc, khuyết tật hay không, địa vị kinh tế-xã hội, v.v.
- Khi thông tin về phân biệt giới không sẵn có, phải thừa nhận một cách rõ ràng lỗ hổng trong báo cáo;
- Khi tổ chức sự kiện, đào tạo, và các hoạt động xây dựng năng lực: đảm bảo cân bằng giới trong việc tham gia, trong đội ngũ đào tạo hoặc chuyên gia, một môi trường mang tính nhạy cảm về giới (địa điểm học, thời gian học), các nội dung và phương pháp đào tạo nhạy cảm về giới;
- Thực hiện các phân tích về giới có hệ thống;
- Làm việc với các đối tác nhạy cảm về giới;
- Trong vận động và các hoạt động nâng cao nhận thức: đưa thông điệp về bình đẳng giới vào và sử dụng ngôn ngữ, hình ảnh nhạy cảm về giới.

4.13. Thu hút nhiều người tham gia, đa dạng và có thể tiếp cận được

Khi lên kế hoạch và thực hiện các hoạt động theo dõi:

- Thu hút được số lượng đa dạng người có liên quan tham gia;
- Đảm bảo rằng một số lượng đa dạng các quan điểm đều được lắng nghe và phản ánh trong các hoạt động theo dõi;
- Xem xét mức độ tiếp cận để mọi người có những xuất phát điểm khác nhau đều được tham gia, kể cả người dân tộc thiểu số, người khuyết tật; và có các bước đi làm sao cho người khuyết tật có thể tiếp cận được mọi tài liệu và nguồn lực.

4.14. Vận dụng các khuyến nghị vào các hoạt động pháp lý và khiếu kiện

Nhiều người làm XHDS hỗ trợ các cá nhân và tổ chức đòi quyền của họ thông qua các cơ chế tư pháp hoặc bán tư pháp, ở cấp quốc gia, khu vực và quốc tế. Việc này có thể bao gồm hỗ trợ pháp lý cho người khiếu nại, cho ý kiến về chuyên môn pháp lý, xây dựng năng lực của đội ngũ thẩm phán, công tố viên, luật sư và người hành nghề luật để họ áp dụng luật nhân quyền, hoặc khuyến khích cả nhà hoạt động lẫn tòa án đều sử dụng luật nhân quyền quốc tế.

Vận dụng và khuyến khích vận dụng luật nhân quyền quốc tế trong tiến trình pháp lý ở cấp quốc gia và khu vực có thể làm dày thêm hồ sơ, tài liệu luật học về nhân quyền. Chẳng hạn, việc diễn giải các quy định trong công ước, nằm trong những bình luận chung của các cơ quan theo công ước, có thể làm sáng tỏ những gì mà một quyền cụ thể sinh ra, và có thể được tòa án quốc gia cân nhắc khi ra phán quyết về các vụ án. Tương tự, tham chiếu tới những khuyến nghị cụ thể của các cơ chế nhân quyền có thể củng cố yêu sách đòi quyền của những người có quyền.

Kenya: Đòi được tiếp cận được phẩm gốc (generic medicines - dược phẩm có chứa các hoạt chất không còn được bảo hộ sở hữu trí tuệ/sở hữu bằng phát minh do các công ty không sở hữu bằng phát minh sản xuất – ND)

Vào ngày 20 tháng 4 năm 2012, một phán quyết mang tính bước ngoặt của Tòa án cấp cao ở Kenya ấn định rằng, một số phần trong Luật Chống Hàng giả 2008 không áp dụng được với dược phẩm gốc – nhờ đó đã bảo vệ được quyền được điều trị y tế với chi phí phải chăng. Vụ án được mở từ đơn kiện của ba người nhiễm HIV. KELIN – một tổ chức nhân quyền, hoạt động nhằm bảo vệ và thúc đẩy nhân quyền liên quan đến HIV ở Đông Phi – đã hỗ trợ nghiên cứu cho các luật sư chính của bên nguyên. Vụ án, kéo dài từ năm 2009, có xung đột với một số khía cạnh của Luật Chống Hàng giả 2008 – vốn đe dọa việc nhập khẩu dược phẩm gốc, kể cả antiretroviral (ARVs) là thuốc dành cho người nhiễm HIV. Báo cáo viên Đặc biệt về quyền được chăm sóc sức khỏe đã đệ trình một hồ sơ trình bày dữ liệu pháp lý (amicus brief), được trích dẫn rất nhiều trong phán quyết.

Trong phán quyết của tòa, bà chánh án Ngugi tuyên bố rằng quyền sở hữu trí tuệ không thể cao hơn quyền sống, quyền được chăm sóc sức khỏe, và quyền có nhân phẩm – đã được nêu trong Hiến pháp Kenya. Do đó, những người nắm bằng sáng chế không thể dùng luật này để ngăn cản một cách hợp pháp việc nhập khẩu dược phẩm gốc.¹⁴

4.15. Chia sẻ kết quả của các hoạt động theo dõi và những ví dụ tốt

Luật nhân quyền quốc tế và các cơ chế liên quan có thể bị coi là còn xa với thực tế của những người có nhân quyền. Làm thế nào để các khuyến nghị của những chuyên gia độc lập ở Geneva có thể tác động đến đời sống của những người dân bình thường? Làm thế nào để những khuyến nghị đó có thể tạo ảnh hưởng một cách tích cực đến hành vi của những người có trách nhiệm, vốn có lẽ không hiểu cơ quan theo công ước là gì hay công việc của Báo cáo viên Đặc biệt là làm gì? Nhưng sự thay đổi có thể và thực sự đã diễn ra, trong rất nhiều trường hợp là nhờ XHDS đã theo dõi sát sao việc thực thi khuyến nghị.

¹⁴ Xem phán quyết tại: <http://bit.ly/L1cEu5> (truy cập vào ngày 24 tháng 7 năm 2013).

Ghi chép thành tài liệu, chia sẻ và phổ biến kết quả của hoạt động theo dõi và những thông lệ tốt sẽ tạo cảm hứng cho mọi người khác cùng tham gia, nhân rộng mô hình và vận dụng kinh nghiệm vào hoàn cảnh riêng, với những ưu tiên riêng của họ. Phản hồi về ảnh hưởng của các cơ chế nhân quyền cũng được đánh giá rất cao bởi các chuyên gia làm việc cho những cơ chế này.

Đông Âu và Trung Á: Chia sẻ nguồn lực và kinh nghiệm thực tiễn về những vụ kiện liên quan đến nhân quyền

Dự án Nhân quyền trong Chăm sóc Bệnh nhân đã xây dựng Cẩm nang Hướng dẫn Thực hành tùy theo quốc gia, cho các luật sư có quan tâm đến những vụ kiện tụng liên quan đến nhân quyền, thay mặt bệnh nhân. Các cẩm nang đều thiết thực, đề cập cả đến kiện tụng lẫn các cơ chế thay thế, như ombudsperson và cơ quan cấp giấy phép hành nghề y tế, và thanh tra về quyền và trách nhiệm của bệnh nhân và người cung cấp dịch vụ, ở phạm vi quốc gia, khu vực cũng như quốc tế, kể cả việc xem xét lại toàn bộ tài liệu luật học của cơ quan theo công ước và các báo cáo của cơ chế Thủ tục Đặc biệt.

Dự án còn có một cộng đồng thực tiễn – tức là một địa chỉ trên mạng để chia sẻ tài liệu và nguồn lực. Cộng đồng thực tiễn có ba phần chính: dạy luật và y tế; đào tạo về nhân quyền trong chăm sóc bệnh nhân; và các công cụ truyền thông.¹⁵

4.16. Tham gia các thủ tục theo dõi hiện hành và thực tiễn hoạt động của các cơ chế nhân quyền

Các thủ tục theo dõi và thực tiễn thực hiện ở các cơ chế nhân quyền phụ thuộc vào mức độ hợp tác của chính quyền cũng như sự tham gia của các tổ chức XHDS. Phần sau đây của cuốn sổ tay này mô tả các thủ tục và thông lệ theo dõi hiện hành.

¹⁵ <http://health-rights.org/>

5. Các thủ tục theo dõi và việc thực thi các cơ chế nhân quyền

Đánh giá sự thay đổi đến sau những khuyến nghị về nhân quyền, tìm hiểu xem điều gì xảy ra sau khi các cơ chế nhân quyền thanh tra một quốc gia theo các thủ tục của họ, hiểu được tác động của hệ thống nhân quyền của LHQ đối với người dân, đó là những mối quan tâm và mục tiêu cốt lõi của các cơ chế nhân quyền. Kể từ khi thành lập, tất cả các cơ chế đều công nhận rằng ý nghĩa của họ nằm ở những thay đổi tích cực mà họ có thể tạo ra hoặc khuyến khích tạo ra. Bằng chứng về những thay đổi tích cực là bằng chứng về tính hiệu quả của họ. Cuộc “truy tìm bằng chứng” này đã đưa đến kết quả là sự ra đời nhiều hình thức theo dõi mà mỗi cơ chế đã sản sinh ra. Một số được thể thức hóa để trở thành các thủ tục được ấn định, như thủ tục theo dõi để đi đến các quan sát có tính kết luận, ở một vài cơ quan theo công ước. Số khác là những thông lệ nhất quán, ví dụ như các báo cáo sau mỗi chuyến thăm viếng quốc gia của các Báo cáo viên Đặc biệt. Trong các trường hợp khác, việc theo dõi có thể chỉ là một sáng kiến mang tính vụ việc, ví dụ như một hội thảo khu vực để chia sẻ kinh nghiệm về thực hiện các khuyến nghị nhân quyền. Các phần sau đây mô tả chi tiết hơn những hình thức này.

5.1. Các cơ quan cơ quan theo công ước (ra đời và vận hành theo các công ước nhân quyền – ND)

Thủ tục theo dõi để đi đến các quan sát kết luận

Các cơ quan theo công ước đã đưa vào thực thi những thủ tục hỗ trợ các nhà nước thực hiện các khuyến nghị nhân quyền nằm trong những quan sát mang tính kết luận hay những phán quyết về các vụ việc xét xử theo các khiếu nại cá nhân. Tất cả các cơ quan theo công ước đều yêu cầu các nhà nước phải xử lý kết quả theo dõi trong báo cáo định kỳ của họ về việc thực thi khuyến nghị. Ủy ban Chống Tra tấn (CAT), Ủy ban về Xóa bỏ Mọi Hình thức Phân biệt Sắc tộc (CERD), Ủy ban Nhân quyền (HR Committee), Ủy ban về Xóa bỏ Phân biệt Đối xử với Phụ nữ (CEDAW), và Ủy ban về Nạn Mất tích Cường bức (CED) đều đã thông qua những thủ tục theo dõi chính thức. Trong những quan sát kết luận của họ, 5 cơ quan theo công ước này yêu cầu các nhà nước phải có báo cáo phản hồi trong vòng 1 năm (riêng với CEDAW là 2 năm) về các biện pháp mà nhà nước đã tiến hành để đáp lại các khuyến nghị cụ thể hoặc “các mối quan tâm ưu tiên” có thể thực hiện nhanh chóng. 5 ủy ban chỉ định một báo cáo viên hay một điều phối viên cho công việc theo dõi, người này chịu trách nhiệm đánh giá các báo cáo hậu kiểm điểm mà các nhà nước nộp, và sẽ đệ trình báo cáo ấy đến ủy ban. Một số thành viên của các cơ quan theo công ước đã đi thăm những nước thành viên, theo lời mời của nhà nước đó, để theo dõi việc làm báo cáo và việc thực thi các quan sát mang tính kết luận.

Nói về Ủy ban Nhân quyền, một khi họ nhận được báo cáo hậu kiểm điểm từ một nước thành viên, thì một báo cáo viên đặc biệt cho các hoạt động theo dõi sẽ soạn thảo một báo cáo về tiến bộ đạt được ở mỗi phiên họp, bao gồm cả một bản tóm tắt những báo cáo hậu kiểm điểm của nhà nước và thông tin từ các tổ chức XHDS cũng như từ các nguồn khác, kèm đánh giá của Ủy ban căn cứ vào những tiêu chuẩn đánh giá hoạt động theo dõi do Ủy ban đưa ra (xem bảng dưới). Ủy

ban sau đó sẽ thông báo cho Nhà nước về quyết định của họ về báo cáo hậu kiểm điểm. Nếu phía Nhà nước nọ không hợp tác với các thủ tục theo dõi, hoặc thông qua những biện pháp mà Ủy ban coi là không đạt yêu cầu, thì báo cáo viên có thể đề nghị được gặp đại diện của Nhà nước.

Các tiêu chuẩn của Ủy ban Nhân quyền đánh giá hoạt động theo dõi
Phản hồi/ Hành động đạt yêu cầu A. Phản hồi về cơ bản đạt yêu cầu
Phản hồi/ Hành động chỉ đạt yêu cầu phần nào B1. Có đáng kể hành động, nhưng cần thêm thông tin B2. Có hành động đầu tiên, nhưng cần thêm thông tin
Phản hồi/ Hành động không đạt yêu cầu C1. Nhận được phản hồi nhưng các hành động được tiến hành không thực hiện được khuyến nghị. C2. Nhận được phản hồi nhưng không phù hợp với khuyến nghị
Không hợp tác với Ủy ban D1. Không nhận được phản hồi trong thời hạn cho phép, hoặc không có phản hồi cho từng câu hỏi cụ thể trong báo cáo D2. Không phản hồi ngay cả sau khi đã được nhắc (nhiều) lần
Các biện pháp được tiến hành trái ngược với khuyến nghị của Ủy ban E. Phản hồi cho thấy rằng, các biện pháp được tiến hành đã đi ngược lại khuyến nghị của Ủy ban.

XHDS có thể tham gia như thế nào?

Tương tự như báo cáo “bóng” hay báo cáo “thay thế” được nộp để xem xét báo cáo của nhà nước tham gia và danh sách các vấn đề nêu ra, người làm XHDS có thể gửi thông tin trong khuôn khổ thủ tục theo dõi. Trong trường hợp này, thông tin được gửi phải tập trung đặc biệt vào các khuyến nghị được xác định trong các quan sát kết luận của thủ tục theo dõi, và phải có những thông tin xúc tích¹⁶ về những hành động của các cơ quan chính quyền và đánh giá tính hiệu quả của chúng. Mọi sự thất bại, không tiến hành được các biện pháp cần thiết cho việc thực hiện các khuyến nghị, cũng đều có thể được đề cập. Người làm XHDS có thể muốn bình luận về các phản hồi của phía nhà nước. Hồ sơ của người làm XHDS về thủ tục theo dõi cũng tuân thủ các quy tắc giống như với hồ sơ nộp để xem xét báo cáo của nhà nước và danh sách các vấn đề nêu ra, và đều được coi là công khai, được đăng tải trên website của OHCHR, hoặc giữ kín nếu đó là đề nghị của tổ chức nộp hồ sơ.

Sử dụng các quan sát mang tính kết luận của CRC ở tầm quốc gia
Đề thúc đẩy một cách tiếp cận mang tính chu kỳ trong việc tham gia vào quá trình đưa tin của Ủy ban về Quyền Trẻ em (CRC) và khuyến khích XHDS tận dụng tối đa các khuyến nghị của CRC trong công việc vận động của họ, Child Rights Connect đã soạn thảo một loạt hồ sơ vụ việc

¹⁶ CEDAW yêu cầu nội dung thông tin gửi về không được vượt quá 3.500 từ.

về các hoạt động theo dõi mà người làm XHDS và các định chế nhân quyền quốc gia tiến hành.

17

Thành viên của các cơ quan theo công ước cũng có thể tham gia những hội thảo khu vực, tiểu khu vực hoặc quốc gia về quá trình thực thi, được tổ chức bởi XHDS, các cơ quan LHQ và OHCHR, hoặc chính phủ. XHDS rất nên tham gia các hội thảo này.

Các chuyến thăm theo dõi của Tiểu ban về Chống Tra tấn

Tiểu ban về Chống Tra tấn (SPT), thành lập năm 2007 theo Nghị định thư Bổ sung cho Công ước Chống Tra tấn, tiến hành các chuyến thăm tìm kiếm sự thật đến bất kỳ trại giam nào và bất kỳ địa điểm nào khác có sự tước đoạt tự do thân thể, ở các nước thành viên, bao gồm cả đồn công an, nhà tù, các trung tâm sức khỏe tâm thần và bảo trợ xã hội. Vào cuối mỗi chuyến thăm quốc gia, Tiểu ban sẽ truyền đạt các khuyến nghị và quan sát của họ tới nhà nước đó thông qua hình thức là một bản báo cáo mật.

Sau một chuyến thăm quốc gia định kỳ, nếu SPT thấy thích hợp, họ có thể đề xuất một chuyến viếng thăm ngắn để theo dõi tiếp. Vào tháng 9 năm 2010, SPT tiến hành chuyến thăm theo dõi tiếp đầu tiên của họ đến Paraguay, và XHDS có tham gia sự kiện này.

Theo sát các phán quyết về những khiếu nại cá nhân

Trong những tình huống nhất định, các cơ quan theo công ước nhân quyền có thể xem xét các khiếu nại hoặc thông tin phản ánh từ cá nhân.¹⁸ Căn cứ vào thủ tục này, bất kỳ cá nhân nào cho rằng quyền của họ theo một công ước cụ thể đã bị vi phạm, thì đều có quyền gửi khiếu nại đến một cơ quan theo công ước, để khiếu nại về nhà nước thành viên của công ước đó, nếu nhà nước ấy trước đó đã công nhận thẩm quyền của cơ quan theo công ước trong việc xem xét các khiếu nại của cá nhân. Khiếu nại trước hết sẽ được đánh giá căn cứ vào các yêu cầu về thụ lý. Nếu được chấp nhận, khiếu nại sẽ được xem xét, và cơ quan theo công ước sẽ thông qua một phán quyết là có hay không có sự vi phạm một điều khoản trong công ước. Nếu cơ quan theo công ước xác quyết rằng (những) người khiếu nại đã là nạn nhân của một sự vi phạm, thì cơ quan này sẽ yêu cầu Nhà nước nọ phải cung cấp thông tin, thông thường là trong khoảng thời gian 6 tháng, về những gì Nhà nước nọ đã làm để phán quyết của cơ quan theo công ước được có hiệu lực. Sau đó, hồi đáp của Nhà nước sẽ được chuyển đến (những) người khiếu nại, để họ có thể theo dõi các báo cáo mà Nhà nước đệ trình.

¹⁷ www.childrightsnet.org/NGOGroup/CRC/FollowUp/

¹⁸ Kể từ tháng 7/2013, đã có thủ tục này đối với Công ước Quốc tế về Các Quyền Dân sự và Chính trị, Công ước Quốc tế về Xóa bỏ Mọi Hình thức Phân biệt Sắc tộc, Công ước Chống Tra tấn, Công ước về Xóa bỏ Mọi Hình thức Phân biệt Đối xử với Phụ nữ, Công ước Quốc tế về Bảo vệ Tất cả Mọi người khỏi nạn Mất tích Cưỡng bức, Công ước Quốc tế về Các Quyền Kinh tế, Xã hội và Văn hóa, và Công ước về Quyền của Người Khuyết tật. Thủ tục này cũng sẽ có hiệu lực đối với Công ước Quốc tế về Bảo vệ Quyền của Tất cả Những người Nhập cư và Thành viên Gia đình họ, và Công ước Quyền Trẻ em, khi mà 10 quốc gia thành viên đã ra một bản tuyên bố theo quy định của Điều 77 Công ước Quốc tế về Bảo vệ Quyền của Tất cả Những người Nhập cư và Thành viên Gia đình họ, và phê chuẩn Nghị định thư Bổ sung của Công ước Quyền Trẻ em.

Có một số cơ quan theo công ước, cụ thể là Ủy ban Nhân quyền, CAT, CERD và CEDAW, đã thiết lập thủ tục/ quy trình để giám sát việc triển khai các phán quyết của những ủy ban này. Những thủ tục/ quy trình đó bao gồm việc chỉ định một báo cáo viên có nhiệm vụ theo sát việc triển khai các phán quyết. Họ được chỉ định làm việc trong một khoảng thời gian, hoặc như trong trường hợp CEDAW, là chỉ làm nhiệm vụ trong những vụ việc cụ thể. Khi hồi đáp của Nhà nước về các việc Nhà nước đã làm để triển khai phán quyết không đạt yêu cầu, hoặc khi Nhà nước không sẵn sàng cung cấp thông tin, báo cáo viên có thể tổ chức tham vấn với các đại diện ngoại giao của Nhà nước, thường là các nhà ngoại giao trong phái đoàn thường trực của Nhà nước đó ở Geneva hay New York.

XHDS có thể tham gia như thế nào?

Trong trường hợp người làm XHDS có tham gia vào các khiếu nại cá nhân (chẳng hạn, do họ hỗ trợ cho người làm khiếu nại gửi đơn), thì họ có thể cung cấp thông tin về việc phán quyết được thực thi như thế nào.

Đánh giá việc thực thi các phán quyết về nhân quyền

Năm 2010, Sáng kiến Công lý Xã hội Mở xuất bản báo cáo *Từ phán quyết tới công lý – thực thi các phán quyết nhân quyền ở phạm vi quốc tế và khu vực*, kiểm lại những khó khăn, thách thức trong việc thực thi những phán quyết của các cơ quan nhân quyền quốc tế và khu vực, tức là các cơ quan theo công ước của LHQ, cơ chế ở châu Phi, châu Âu và liên Mỹ. Báo cáo cho rằng, mặc dù đã đạt nhiều thành tựu trong 25 năm qua, nhưng tất cả các hệ thống này đều đối diện với nhiều cản trở trong việc biến phán quyết thành các thay đổi thực tiễn. Trong nhiều trường hợp, các phán quyết mang tính bước ngoặt đã chẳng tạo ra được một cải cách có ý nghĩa nào.

Khi phân tích việc thực thi phán quyết của các cơ quan theo công ước, báo cáo nhận thấy “nhìn chung, việc thực thi thành công diễn ra ở những trường hợp mà vụ việc có tính chính trị cao và những trường hợp mà nhà nước bị khiếu nại là nhà nước có truyền thống pháp trị lâu đời. Việc triển khai phán quyết xuất hiện ở đâu thì thường đó là nhờ có XHDS mạnh, có khả năng hỗ trợ, bổ sung cho những nỗ lực của các ủy ban, cũng như khả năng tạo ra các áp lực trong nước”.

5.2. Hội đồng Nhân quyền

Nghị quyết 60/251 của Hội đồng Nhân quyền thành lập Hội đồng Nhân quyền (sau đây gọi tắt là Hội đồng) xác quyết rằng Hội đồng cần phải có phương pháp làm việc để cho phép việc tổ chức những cuộc thảo luận theo sát các khuyến nghị và việc thực hiện khuyến nghị.

Hội đồng theo dõi các vấn đề nhân quyền mà nó thảo luận bằng cách:

- Tham chiếu một cách rõ ràng đến việc theo dõi các nghị quyết và phán quyết mà nó đã thông qua. Về căn bản, các nghị quyết đều chứa những điều khoản xác định rằng Hội đồng “Hội đồng tiếp tục nắm vững vấn đề”. Điều đó nghĩa là vấn đề sẽ tiếp tục là chủ đề của các cuộc thảo luận tại Hội đồng trong phiên họp tương lai.

- Tổ chức các cuộc gặp gỡ, tiếp xúc trong khuôn khổ các phiên họp định kỳ và phiên họp đặc biệt, căn cứ vào chương trình nghị sự được nhắc lại thường xuyên. Đây rõ ràng là mục đích của các cuộc họp định kỳ mặc dù các phiên họp đặc biệt cũng có thể được triệu tập về cùng chủ đề đó hoặc về một chủ đề tương tự (chẳng hạn, các phiên đặc biệt về tình hình nhân quyền ở Cộng hòa Ả-rập Syria năm 2011 và 2012).
- Giao cho các cơ chế của Hội đồng, kể cả Thủ tục Đặc biệt, hoặc các cơ quan cấp dưới, hoặc OHCHR, nhiệm vụ tiến hành tiến hành các hoạt động cần thiết và báo cáo lại với Hội đồng trong một phiên họp tương lai. Hội đồng cũng có thể quyết định thiết lập một cơ chế tạm thời (vụ việc), ví dụ như một ủy ban điều tra hay một sứ mệnh tìm hiểu sự thật, được ủy quyền điều tra về các vi phạm nhân quyền và đệ trình báo cáo điều tra cho Hội đồng xem xét. Những nhiệm vụ khác do Hội đồng chỉ định, nói chung, bao gồm việc thực hiện các nghiên cứu hoặc tổ chức các cuộc họp chuyên gia hay họp hội đồng.

XHDS có thể tham gia như thế nào?

Các phương thức theo dõi đề cập ở trên là các phương pháp làm việc chuẩn của Hội đồng. Thế thức để XHDS tham gia, do đó, cũng giống như thế, và bao gồm cả khả năng NGO có được địa vị tư vấn mà ECOSOC công nhận – tức là tư cách ra các tuyên bố bằng miệng và bằng văn bản, và tổ chức các sự kiện bên lề. NGO nào không đi tới Geneva để tham dự phiên họp của Hội đồng Nhân quyền có thể ra tuyên bố miệng, với các thông điệp được quay phim lại, về một số nội dung họp. Để được hướng dẫn thêm, xin xem Sổ tay OHCHR dành cho XHDS – *Làm việc với các chương trình nhân quyền của LHQ* – và Hướng dẫn thực hành của OHCHR về Hội đồng Nhân quyền dành cho XHDS ¹⁹, cũng như các trang web của OHCHR ²⁰.

Bên cạnh các tuyên bố miệng và văn bản cũng như các sự kiện bên lề, còn có một hoạt động thực tiễn nữa là mời XHDS góp mặt trong các nghiên cứu và tham dự những cuộc họp chuyên gia hay họp hội đồng do Hội đồng ủy nhiệm tổ chức. Hơn thế nữa, NGO còn có thể tham gia các cuộc gặp gỡ, không chính thức, tiến hành song song với các cuộc họp của Hội đồng, nơi người ta thảo luận về toàn văn hoặc dự thảo nghị quyết.

Cuối cùng, các nghị quyết và quyết định của Hội đồng phản ánh cam kết của các nhà nước bảo vệ và phát triển nhân quyền. Một lần nữa, XHDS có thể vạch ra, có thể xác lập ưu tiên và hành động để thúc đẩy việc thực hiện các cam kết nhân quyền được thể hiện trong các nghị quyết và quyết định của Hội đồng, mà họ quan tâm.

Các cơ quan, cơ chế và đơn vị nhận ủy quyền ở cấp dưới

Một số lượng lớn đề xuất là do các cơ quan và cơ chế cấp dưới của Hội đồng đề xuất, bao gồm các cơ quan và cơ chế như:

- Cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát (xem phần 5.4 của Sổ tay này);

¹⁹ Xem tại www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx

²⁰ www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/NgoParticipation.aspx

- Ủy ban Tư vấn của Hội đồng Nhân quyền;
- Thủ tục khiếu nại;
- Thủ tục Đặc biệt (xem phần 5.3 của Sổ tay này);
- Diễn đàn Xã hội;
- Diễn đàn các vấn đề của người thiểu số;
- Cơ chế Chuyên gia về quyền của người bản địa, bản xứ; và
- Diễn đàn về kinh doanh và nhân quyền.

Để được hướng dẫn về sự tham gia của XHDS vào các cơ quan này, xin xem Sổ tay của OHCHR dành cho XHDS – *Làm việc với các chương trình nhân quyền của LHQ* – Hướng dẫn thực hành của OHCHR về Hội đồng Nhân quyền dành cho XHDS, và Hướng dẫn thực hành về diễn đàn Xã hội.²¹

5.3. Các thủ tục đặc biệt

Hoạt động theo dõi tiếp sau các chuyến thăm quốc gia

Những người được ủy quyền thực hiện Thủ tục Đặc biệt cần phải được một chính quyền mời đến thăm quốc gia của họ. Người làm thủ tục đặc biệt thực hiện hoạt động theo dõi sau đề nghị đến thăm đó, như sau:

- Công khai đề nghị đến thăm trong báo cáo, trên website của họ, trong các sự kiện công cộng, và trên truyền thông;
- Tổ chức gặp gỡ với các đại diện ngoại giao của quốc gia liên quan;
- Tiến hành các chuyến thăm làm việc đến quốc gia hoặc khu vực đó, để mở đường cho một lời mời chính thức (chẳng hạn, thực hiện một chuyến đi nghiên cứu); và
- Gửi lời nhắc chính thức về đề nghị đến thăm của họ, và công khai lời nhắc đó.

Một khi chuyến thăm đã diễn ra, người làm thủ tục đặc biệt có thể triển khai một loạt hoạt động theo sát rất đa dạng, bao gồm:

1. Viếng thăm một quốc gia để theo dõi thêm. Một số người làm thủ tục đặc biệt tiến hành các chuyến thăm để theo dõi tiếp sau chuyến thăm quốc gia trước đó của họ. Những chuyến thăm để theo dõi như vậy đưa đến một sự đánh giá toàn diện về các tiến bộ và hạn chế, trong tương quan với các phát hiện và đề xuất rút ra từ chuyến thăm trước đó. Thăm để theo dõi thêm là một thông lệ tốt, tuy thế, rất ít trong số 40-50 chuyến thăm quốc gia mỗi năm của người làm thủ tục đặc biệt là thăm để theo dõi thêm, do bị hạn chế về nguồn lực.

Ví dụ về các chuyến viếng thăm quốc gia để theo dõi thêm

Người làm thủ tục đặc biệt về nạn mua bán trẻ em, mại dâm trẻ em và phim ảnh khiêu dâm trẻ em:

- 2012: Guatemala (A/HRC/22/54/Add.1)

²¹ Xem tại www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx

Thủ tục Đặc biệt về tra tấn và các hình thức đối xử hoặc trừng phạt tàn nhẫn, vô nhân đạo hay hạ nhục nhân phẩm khác:

- 2012: Uruguay (A/HRC/22/53/Add.1)

Thủ tục Đặc biệt về các hình thức phân biệt sắc tộc, chủng tộc, bài ngoại đương đại và những hình thức bất dung có liên quan:

- 2011: Hungary (A/HRC/20/33/Add.1)

Thủ tục Đặc biệt về bạo lực nhằm vào phụ nữ, nguyên nhân và hậu quả:

- 2011: Hợp chủng quốc Hoa Kỳ (A/HRC/17/26/Add. 5)
- 2010: El Salvador (A/HRC/17/26/Add.2) và Algeria (A/HRC/17/26/Add. 3)

Thủ tục Đặc biệt về xúc tiến và bảo vệ nhân quyền và các quyền tự do căn bản trong khi chống khủng bố:

- 2011: Tunisia (A/HRC/16/51/Add. 2)

2. Báo cáo theo dõi. Một số người làm thủ tục đặc biệt đã xuất bản báo cáo theo dõi dựa theo những thông tin do chính quyền, các định chế nhân quyền quốc gia và XHDS cung cấp. Đã có nhiều ví dụ thực tiễn thú vị về việc làm báo cáo theo dõi, bởi Nhóm Làm việc về nạn mất tích cưỡng bức, Báo cáo viên Đặc biệt về nạn tra tấn, Báo cáo viên Đặc biệt về nạn hành quyết phi pháp, tội phạm hoặc tùy tiện, Báo cáo viên Đặc biệt về nhân quyền và cực nghèo đói, và Báo cáo viên Đặc biệt về tự do tôn giáo/tín ngưỡng.

Báo cáo theo dõi của Nhóm Làm việc về nạn mất tích cưỡng bức hoặc không tự nguyện

Năm 2010, Nhóm Làm việc về nạn mất tích cưỡng bức hoặc không tự nguyện thông qua một hình thức chuẩn cho các báo cáo theo dõi của họ, gồm các bảng biểu phản ánh những khuyến nghị của Nhóm Làm việc, một bản mô tả văn tắt tình hình quốc gia được thăm, và tổng quan về các hoạt động được tiến hành trên cơ sở những thông tin do Nhóm Làm việc thu thập được, từ cả các nguồn thuộc chính phủ lẫn nguồn phi chính phủ. Kể từ đó, Nhóm Làm việc đã phát hành các báo cáo theo dõi về những tiến bộ và hạn chế liên quan đến vấn nạn mất tích cưỡng bức, tiếp sau các chuyến thăm viếng quốc gia tại Colombia, El Salvador, Guatemala, Honduras, Morocco, và Nepal.

Bảng theo dõi thêm của Báo cáo viên Đặc biệt về quyền tự do tôn giáo/tín ngưỡng

Báo cáo viên Đặc biệt về quyền tự do tôn giáo/tín ngưỡng gửi các thư theo dõi thêm sau các chuyến thăm quốc gia, để nhận thông tin cập nhật về việc thực hiện các khuyến nghị ở tầm quốc gia. Các bảng theo dõi thêm về các chuyến thăm quốc gia kể từ năm 2005 luôn có phần kết luận và khuyến nghị rút ra từ báo cáo về chuyến thăm và thông tin lấy từ các tài liệu của LHQ có liên

quan, kể cả từ cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát, thủ tục đặc biệt và các cơ quan theo công ước.²²

3. Các sự kiện tiếp nối. Cho dù là theo sáng kiến của người làm thủ tục đặc biệt, chính phủ, các định chế nhân quyền quốc gia, XHDS hay OHCHR, thì các sự kiện tiếp nối ở phạm vi quốc gia, khu vực hay quốc tế đều có thể rất có ích đối với việc đánh giá các tiến bộ đạt được và chia sẻ kinh nghiệm, thách thức trong quá trình thực hiện các khuyến nghị rút ra từ các chuyến thăm quốc gia. Những sự kiện như vậy có thể diễn ra dưới hình thức họp hội nghị bàn tròn, gặp gỡ giữa các chuyên gia, hay hội nghị.

Hội thảo về tình trạng nô lệ ở Mauritania

Vào tháng 1 năm 2013, Báo cáo viên Đặc biệt về các hình thái nô lệ đương đại tham dự một hội thảo tiếp nối về việc thực thi các khuyến nghị của bà sau chuyến thăm Mauritania. Các quan chức chính quyền và tổ chức XHDS tham dự hội thảo đã vạch ra một lộ trình cho việc thực thi các khuyến nghị của Báo cáo viên Đặc biệt này. Văn phòng OHCHR ở Mauritania đã làm việc với các tổ chức XHDS, nhằm động viên chính quyền chính thức thông qua và thực hiện lộ trình đó.

Phổ biến các phát hiện về tình hình người bản địa ở Chile và Argentina

Vào tháng 1 năm 2010, Báo cáo viên Đặc biệt về tình hình nhân quyền và các quyền tự do căn bản của người bản địa đã tổ chức một hội nghị truyền hình (video conference) về quyền của người bản địa (thổ dân) ở Chile. Cuộc hội nghị này được truyền trực tiếp ở 5 thành phố ở Chile, với sự hỗ trợ của người làm XHDS và Văn phòng OHCHR khu vực Nam Mỹ. Trong bài thuyết trình của mình, Báo cáo viên Đặc biệt đã giải thích các kết luận và quan sát của ông, được phản ánh trong báo cáo của ông về Chile.

Năm 2012, Báo cáo viên Đặc biệt lặp lại trải nghiệm này ở Argentina, tại đây cuộc hội nghị truyền hình được chủ trì bởi nhóm LHQ ở Argentina.

XHDS có thể tham gia như thế nào?

- Đề nghị thăm quốc gia
 - Đề xuất đến người làm thủ tục đặc biệt rằng họ xin người đó đến thăm nước họ, đồng thời cung cấp nhiều thông tin để lý giải tại sao cần có chuyến thăm đó;
 - Cập nhật thông tin về tình trạng của đề nghị viếng thăm, thông qua email của OHCHR cập nhật cho XHDS;
 - Vận động chính quyền và các bên liên quan (ví dụ: đại biểu quốc hội, các đại sứ quán) nhận đề nghị viếng thăm của người làm thủ tục đặc biệt;

²² Xem tại: www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/Visits.aspx

- Tham gia chuẩn bị và thực hiện các chuyến thăm để theo dõi;
- Đóng góp thông tin cho các báo cáo theo dõi;
- Đề xuất, tham gia, và nếu có thể thì tổ chức các sự kiện follow-up.

Theo dõi các kháng thư (communications)

Ở mỗi phiên họp định kỳ, tất cả các Báo cáo viên Đặc biệt đều có các báo cáo chung về kháng thư để gửi cho Hội đồng Nhân quyền. Báo cáo về kháng thư được phát hành ba lần một năm, bao gồm nhiều bản tóm tắt ngắn gọn những cáo buộc chuyển đến nhà nước tương ứng hoặc thực thể khác. Nội dung của báo cáo kháng thư được gửi đi đó cũng như các phản hồi của chính quyền đều có thể được tiếp cận thông qua các đường link. Người làm thủ tục đặc biệt có thể tiếp nhận và xem xét thông tin bổ sung về một vụ việc mà đã từng có kháng thư về nó trước đó. Thông tin bổ sung thường được cung cấp cũng bởi chính những nguồn đã gửi thông tin ban đầu. Vào năm 2012, trong 21% các trường hợp, cơ chế thủ tục đặc biệt nhận thông tin bổ sung về các vụ việc đã có kháng thư từ trước.

Người làm thủ tục đặc biệt có thể gửi các kháng thư tiếp theo khi mà tình hình biến đổi và đòi hỏi phải có sự can thiệp mới. Nhiều kháng thư theo dõi, bổ sung là dựa vào những thông tin bổ sung đã được đệ trình lúc trước. Năm 2012, 31% số kháng thư là các kháng thư theo dõi, bổ sung đó.

Việc theo dõi, bổ sung các kháng thư cũng diễn ra trong những chuyến thăm quốc gia và các cuộc tham vấn ngoại giao với đại diện của các nước có liên quan. Trong một số ít vụ việc mang tính điển hình, người làm thủ tục đặc biệt có thể ra thông cáo báo chí.

Việc theo dõi, bổ sung các kháng thư còn được thực hiện thông qua quan sát trong báo cáo thường niên của những người được ủy quyền làm thủ tục đặc biệt. Quan sát chủ yếu liên quan đến các khuynh hướng và hình thức vi phạm nhân quyền ở một quốc gia trong giai đoạn được báo cáo, nhưng cũng có thể là xoay quanh một số các vụ việc mang tính cá nhân.

Báo cáo quan sát của Báo cáo viên Đặc biệt về quyền tự do tụ tập ôn hòa và quyền tự do lập hội

Kể từ khi nhận ủy quyền vào năm 2010, Báo cáo viên Đặc biệt đã phát hành hai báo cáo quan sát, trong đó ông nhắc lại mối quan ngại về các vụ vi phạm nhân quyền cụ thể, đáng lưu ý là trong khi đã có phản hồi của chính quyền đối với các thư báo cáo thông tin.

Cơ sở dữ liệu của Nhóm Làm việc về bắt giữ tùy tiện

Được xây dựng vào năm 2011, **cơ sở dữ liệu** của Nhóm Làm việc về bắt giữ tùy tiện là một công cụ nghiên cứu thực tiễn để tìm kiếm những ý kiến mà Nhóm Làm việc đã thông qua từ năm 1991. **Cơ sở dữ liệu** tạo thuận lợi cho việc phân tích định tính và định lượng các quan điểm và

có thể trợ giúp các nạn nhân của bắt giữ tùy tiện, người hoạt động thực tiễn và những người khác trong việc báo cáo các vụ việc bị cho là bắt giữ tùy tiện đến Nhóm Làm việc.²³

Theo dõi các trường hợp mất tích cưỡng bức

Nhóm Làm việc về nạn mất tích cưỡng bức đã nỗ lực thiết lập một kênh liên lạc giữa các gia đình nạn nhân và nhà nước liên quan. Bất kỳ thông tin nào do nhà nước có liên quan cung cấp về các vụ việc cụ thể đều được chuyển tiếp tới nguồn tin. Nhóm Làm việc chuyển tiếp phản hồi của nhà nước về số phận người bị mất tích hoặc về khu vực có thể có người đó đến nguồn tin và mời nguồn tin quan sát hoặc bổ sung thêm các chi tiết. Nếu trong vòng 6 tháng mà nguồn tin không đáp lại, hoặc nếu có mâu thuẫn với thông tin của nhà nước về những căn cứ mà Nhóm Làm việc coi là vô lý, thì vụ việc được coi là đã làm rõ. Các vụ việc được để ngỏ cho đến khi chúng được làm rõ, bị dừng lại, hoặc có một quyết định được ban hành để khép nó lại. Nhóm Làm việc nhắc các nhà nước liên quan mỗi năm một lần về các vụ việc chưa được làm rõ và ba lần một năm về tất cả các vụ việc đã có yêu cầu hành động khẩn cấp được chuyển lại từ phiên họp trước. Tới chừng mực có thể, và theo yêu cầu, Nhóm Làm việc cung cấp cho nhà nước có liên quan hoặc cho nguồn tin những thông tin cập nhật về vụ việc cụ thể.²⁴

XHDS có thể tham gia như thế nào?

- Thường xuyên kiểm tra các kháng thư để biết thông tin về tình hình và các trường hợp đáng quan tâm;
- Phổ biến rộng rãi báo cáo trong mạng lưới địa phương, khu vực, quốc gia và quốc tế để thu thập thêm thông tin về các vụ việc;
- Đề trình thông tin cập nhật về các diễn biến tích cực và tiêu cực liên quan đến một kháng thư trước đó;
- Xem xét lại các phản hồi của chính quyền và gửi bình luận liên quan đến người làm thủ tục đặc biệt;
- Xây dựng quan hệ thường xuyên với những người được ủy quyền làm thủ tục đặc biệt, thông qua nhóm hỗ trợ OHCHR của họ; và
- Sử dụng địa chỉ email urgent-action@ohchr.org hoặc địa chỉ email tổng hợp của người làm thủ tục đặc biệt có liên quan. Truy cập thư mục địa chỉ những người làm thủ tục đặc biệt tại: <http://goo.gl/5qoNL>

Kháng thư và kháng thư tiếp nối, tính theo khu vực, năm 2012:

African: Châu Phi

Asia-Pacific: Châu Á-Thái Bình Dương

²³ www.unwgadatabase.org/un/

²⁴ Để có thông tin chi tiết hơn, xem các phương pháp làm việc đã được duyệt của Nhóm Làm việc (A/HRC/10/9/Annex 1).

Europe, North America Central Asia: Châu Âu, Bắc Mỹ và Trung Á

Latin America and the Caribbean: Châu Mỹ Latin và khu vực Ca-ri-bê

Middle East and Northern Africa: Trung Đông và Bắc Phi

Other: Những nơi khác

Communications: kháng thư

Follow-up: kháng thư tiếp nối (theo dõi, bổ sung kháng thư trước)

Further information: Thông tin thêm

Government replies: Phản hồi của chính quyền

Theo dõi các báo cáo chuyên đề

Là thông lệ chuẩn, các thủ tục đặc biệt tổ chức hoặc tham gia vào các sự kiện để trình bày hoặc thảo luận báo cáo thường niên theo chuyên đề đến Hội đồng Nhân quyền hay Đại Hội đồng. Đó có thể là các sự kiện bên lề phiên họp của Hội đồng hay bên lề các hội nghị, hội thảo khác. Một việc khác cũng phổ biến là phát hành thông cáo báo chí, các câu chuyện trên mạng, hoặc tổ chức họp báo để thu hút sự chú ý của giới truyền thông tới các vấn đề nhân quyền được nêu trong báo cáo chuyên đề.

Công cụ trên nền tảng web: Tập san về quyền tự do tôn giáo/tín ngưỡng và sáng kiến chống tra tấn

Tập san về quyền tự do tôn giáo/tín ngưỡng

Năm 2011 kỷ niệm 25 năm thiết lập sứ mệnh của Báo cáo viên Đặc biệt về quyền tự do tôn giáo/tín ngưỡng. Nhân dịp này, tập san về quyền tự do tôn giáo/tín ngưỡng được thành lập với những quan sát và khuyến nghị của bốn người được ủy nhiệm đã làm việc từ năm 1986. Được thiết kế như một công cụ để vận động, giáo dục và nghiên cứu, tập san này có trích lục các báo cáo của sứ mệnh từ năm 1986 đến năm 2011, phân loại theo chuyên đề.²⁵

Sáng kiến chống tra tấn

Năm 2013, Báo cáo viên Đặc biệt về nạn tra tấn khởi xướng một nền tảng mạng, tích lũy thông tin về các hoạt động theo dõi, bao gồm tất cả các báo cáo theo chuyên đề, báo cáo về quốc gia cũng như báo cáo quan sát, cùng với thông cáo báo chí, phỏng vấn, hội nghị, điều trần, xã luận và các tin bài trên báo chí liên quan đến việc theo dõi sau các chuyến thăm viếng quốc gia và các báo cáo chuyên đề.²⁶

²⁵ www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/Standards.aspx

²⁶ <http://antitorture.org>

XHDS có thể tham gia như thế nào?

- Tổ chức²⁷ hoặc tham dự các sự kiện bên lề trong thời gian Hội đồng Nhân quyền họp, về chuyên đề trong báo cáo chuyên đề.
- Đề cập đến các phát hiện và khuyến nghị trong báo cáo chuyên đề để tăng cường các hoạt động của người làm XHDS (ví dụ hoạt động vận động, xây dựng năng lực, nâng cao nhận thức, và giám sát).

5.4. Cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát

Vòng đầu tiên của cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát được hoàn thành vào tháng 10 năm 2011, khi tất cả các nước thành viên của LHQ đã trải qua việc kiểm điểm. Trong vòng kiểm điểm thứ hai và sau đó nữa, các nhà nước được kỳ vọng là sẽ cung cấp thông tin về các biện pháp mà họ đã tiến hành để thực hiện các khuyến nghị từ vòng đầu tiên, cũng như về các diễn biến khác. Bên cạnh đó, theo khoản mục 6 trong chương trình nghị sự về UPR, cũng phải có cập nhật định kỳ trong khi các phiên họp của Hội đồng Nhân quyền diễn ra. Cả nhà nước lẫn các NGO đều có thể cập nhật định kỳ thông qua các báo cáo tạm thời, các tuyên bố miệng và văn bản.

Báo cáo đến Hội đồng Nhân quyền về việc thực hiện UPR ở Colombia

Ủy ban Luật gia Colombia vẫn định kỳ cập nhật thông tin cho Hội đồng Nhân quyền trong các phiên thảo luận chung, theo khoản mục 6 dành riêng cho UPR. Thông qua sự cập nhật đó, Ủy ban Colombia cung cấp thông tin về những tiến bộ của Chính phủ Colombia trong việc thực hiện các khuyến nghị UPR.

XHDS có thể tham gia như thế nào?

- Khi gửi thông tin để đưa vào tóm tắt báo cáo của các bên liên quan, điều quan trọng là phải phân tích Nhà nước đã thực hiện hoặc đã không thực hiện các khuyến nghị từ vòng kiểm điểm đầu tiên như thế nào.
- Người làm XHDS có thể gửi cho các nước tham gia kiểm điểm, đặc biệt những nước đã đưa ra khuyến nghị (cho nước bị kiểm điểm) từ vòng đầu tiên, phân tích của họ về những tiến bộ Nhà nước đạt được trong việc thực hiện khuyến nghị.
- Các NGO có địa vị tham vấn ECOSOC có thể sử dụng các tuyên bố miệng và văn bản gửi đến Hội đồng Nhân quyền theo khoản mục 6 trong chương trình nghị sự, để cung cấp thông tin cập nhật về các tiến bộ và khó khăn, thách thức trong quá trình Nhà nước thực hiện các khuyến nghị UPR.

²⁷ Tổ chức các sự kiện bên lề là hoạt động mà chỉ có NGO nào có địa vị tham vấn ECOSOC là được thực hiện.

Để được hướng dẫn về sự tham gia của XHDS vào các cơ quan này, xin xem Sổ tay OHCHR dành cho XHDS – *Làm việc với các chương trình nhân quyền của Liên Hợp Quốc* – và Hướng dẫn thực hành về cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát.²⁸

Các công cụ để theo dõi hậu UPR

NGO có tên **UPR-Info** đã xây dựng nên các công cụ để tạo thuận lợi, xúc tiến và giám sát việc thực thi các khuyến nghị UPR. Cụ thể:

- Chương trình theo dõi kiểm điểm việc thực hiện các khuyến nghị hai năm sau vòng kiểm điểm đầu tiên (đánh giá việc thực hiện giữa kỳ) và so sánh các khuyến nghị và cam kết từ vòng đầu tiên với thông tin của Nhà nước về việc thực hiện trong báo cáo quốc gia cho vòng kiểm điểm UPR thứ hai.
- Nghiên cứu *Trên bước đường thực hiện*, phân tích thông tin và dữ liệu có được thông qua chương trình theo dõi kiểm điểm việc thực hiện 3.294 khuyến nghị trong số 6.542 khuyến nghị đến 66 quốc gia.
- **Bộ tài liệu về hoạt động theo dõi, dành cho XHDS** vạch ra sơ lược 5 hoạt động được đề xuất: 1. Công bố các khuyến nghị và cam kết UPR; 2. Lên kế hoạch thực hiện; 3. Đối thoại với nhà nước bị kiểm điểm để tham gia tiến trình thực hiện; 4. Giám sát việc thực hiện; và 5. Báo cáo về tiến trình thực hiện.²⁹

Tổ chức **Organisation internationale de la Francophonie** xuất bản một **Hướng dẫn Thực hành** về thực hiện các khuyến nghị và cam kết UPR. Chủ yếu dành cho các nhà nước, nhưng Cuốn cẩm nang này cũng đưa vào cả những bên có liên quan, kể cả người làm XHDS, với khả năng họ làm đối tác của nhà nước trong việc theo dõi và thực hiện. Cẩm nang có đề nghị theo dõi việc thực hiện khuyến nghị thông qua một kế hoạch 10 bước:

1. Thu thập các thông tin phù hợp;
2. Tập hợp thành chuyên đề;
3. Xác định các hành động được kỳ vọng và kết quả bắt nguồn từ các khuyến nghị;
4. Xác định các biện pháp thực hiện;
5. Thông qua một phương pháp tiếp cận tích hợp cho mỗi phần;
6. Giao trách nhiệm thực hiện ở cấp nhà nước;
7. Xác định các đối tác thực hiện ở cấp nhà nước;
8. Định ra một thời gian biểu cho việc thực hiện;
9. Xác định các nhu cầu về xây dựng năng lực và trợ giúp về kỹ thuật, và xác định các đối tác thực hiện ở cấp quốc tế;
10. Triển khai một chiến lược theo dõi và đánh giá việc thực hiện.³⁰

5.5. Một cách tiếp cận toàn diện

Trong phần này, các thủ tục và thực tiễn hoạt động theo dõi, được xây dựng bởi các cơ chế khác nhau, sẽ được trình bày riêng rẽ bởi vì, mặc dù có nhiều điểm tương đồng, chúng vẫn tạo nên

²⁸ Xem tại www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx

²⁹ www.upr-info.org/followup/

³⁰ www.francophonie.org

những đặc điểm khác biệt của mỗi cơ chế. Tuy nhiên, rất cần phải nhắc lại một lần nữa, rằng hoạt động theo dõi sẽ có hiệu quả hơn nếu nó được tiến hành một cách toàn diện mà nhờ đó, khuyến nghị từ các cơ chế nhân quyền khác nhau sẽ củng cố lẫn nhau và tối đa hóa tiềm năng được thực thi của chúng. Xem thêm phần 3 của Sổ tay này.

5.6. Vấn nạn trả thù

Sự trả đũa nhằm vào các cá nhân và nhóm tìm cách hợp tác hoặc đã hợp tác với LHQ, đại diện của LHQ và các cơ chế trong lĩnh vực nhân quyền, chính là vi phạm nhân quyền. Nạn trả thù cũng có thể xuất hiện khi XHDS tìm cách hợp tác với các cơ chế nhân quyền LHQ trong khuôn khổ các hoạt động theo dõi, giám sát.

Nghị quyết 12/2 của Hội đồng Nhân quyền giao cho Tổng Thư ký nhiệm vụ nộp một báo cáo thường niên đến Hội đồng, trong đó, phải soạn thảo và phân tích những gì có vẻ là sự trả đũa nhằm vào những người hợp tác với các cơ chế nhân quyền của LHQ, cũng như soạn thảo và phân tích các khuyến nghị về việc làm thế nào giải quyết vấn nạn đe dọa và trả thù.³¹

Bên cạnh các vụ trả thù liên quan đến việc hợp tác với Hội đồng, với các thủ tục đặc biệt và các cơ quan theo công ước, kể cả với các thủ tục và hoạt động theo dõi của họ, báo cáo có thể còn đề cập cả tới sự trả thù liên quan đến việc hợp tác cùng OHCHR, những người có mặt tại hiện trường và các cố vấn về nhân quyền, các nhóm quốc gia thuộc LHQ, bộ phận nhân quyền trong lực lượng gìn giữ hòa bình, v.v. Thông tin theo dõi về các vụ việc được nêu trong báo cáo trước cũng là thích hợp và được khuyến khích.

Hành động trả thù có thể nảy sinh nhằm vào các cá nhân:

- Đã tìm cách hợp tác hoặc đã hợp tác với LHQ, với đại diện của LHQ và các cơ chế của LHQ trong lĩnh vực nhân quyền, hoặc những người đã khai báo, làm chứng hoặc cung cấp thông tin cho họ;
- Tận dụng hoặc đã tận dụng các thủ tục được thiết lập dưới sự bảo trợ của LHQ để bảo vệ nhân quyền và các quyền tự do căn bản, và/hoặc đã hỗ trợ pháp lý hoặc có các hình thức hỗ trợ khác cho họ vì mục đích này;
- Gửi hoặc đã gửi thông tin, theo các thủ tục được thiết lập bởi các công cụ nhân quyền, và/hoặc đã hỗ trợ pháp lý hoặc có các hình thức hỗ trợ khác cho họ vì mục đích này;
- Là người thân của các nạn nhân của vi phạm nhân quyền, hoặc của những người đã hỗ trợ pháp lý hay có các hình thức hỗ trợ khác cho các nạn nhân.

Việc công khai những vụ trả đũa đó, thông qua báo cáo của Tổng Thư ký, có thể giúp tăng cường sự bảo vệ. Tuy nhiên, rủi ro của việc công khai cũng cần được đánh giá cẩn thận. Vì lý do này, báo cáo chỉ được đề cập tới những trường hợp mà trong đó, người có liên quan đã thông báo rằng họ đồng ý công khai vụ việc của họ.

³¹ Với các báo cáo năm 2012 và 2011, xem A/HRC/21/18 và A/HRC/18/19.

Để gửi thông tin về vấn nạn trả thù, hãy liên lạc với: reprisal@ohchr.org

6. Tìm hiểu thêm

- Website của OHCHR: www.ohchr.org
- Các công cụ của OHCHR dành cho XHDS có ở: www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx bằng 6 ngôn ngữ chính thức của LHQ.
- Chỉ số Nhân quyền Phổ quát: <http://uhri.ohchr.org/>
- Trung tâm Dịch vụ Quốc tế về Nhân quyền và Luật Nhân quyền, **Việc thực hiện trong nước các khuyến nghị nhân quyền LHQ – Hướng dẫn dành cho người bảo vệ nhân quyền và người vận động**, có ở: www.ishr.ch
- Các công cụ theo dõi UPR-info có ở: www.upr-info.org/followup
- La Francophonie, Hướng dẫn Thực hành về Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát, 2013, có ở: www.francophonie.org
- **Từ xét xử tới công lý – Thực thi các quyết định nhân quyền quốc tế và khu vực**, 2010, và **Từ quyền tới sửa sai: cấu trúc và chiến lược cho việc thực hiện các quyết định nhân quyền quốc tế**, 2013, xem tại: www.opensocietyfoundations.org
- Xem truyền hình trên mạng: <http://webtv.un.org>
- Các phiên họp của các cơ quan theo công ước: www.treatybodywebcast.org
- Hướng dẫn cho Người thực hành về Nhân quyền trong Chăm sóc Bệnh nhân: <http://health-rights.org/>
- Các trường hợp điển hình về hoạt động theo dõi các quan sát có tính kết luận của CRC (Ủy ban về Quyền Trẻ em): www.childrightsnet.org/NGOGroup/CRC/FollowUp/
- Cơ sở dữ liệu của Nhóm Làm việc về bắt giữ tùy tiện: www.unwgadatabase.org/un/
- Tập san về quyền tự do tôn giáo/tín ngưỡng: www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/Standards.aspx

Một số NGO làm việc chặt chẽ với các cơ chế nhân quyền. Họ giúp đỡ và hỗ trợ cho sự tham gia của người làm XHDS vào những cơ chế đó, và có thể hướng dẫn và trợ lực. Một số NGO như vậy:

- Trung tâm Các Quyền Dân sự và Chính trị (Trung tâm CCPR) hỗ trợ ICCPR (Công ước Quốc tế về Các Quyền Dân sự và Chính trị);
- Kết nối Quyền Trẻ em hỗ trợ cho CRC;
- Liên minh Người Khuyết tật Quốc tế (IDA) hỗ trợ cho CRPD;
- Phong trào Quốc tế chống Mọi Hình thức Phân biệt Đối xử và Phân biệt Sắc tộc (IMADR) hỗ trợ cho CERD;
- Nền tảng Quốc tế về Hội nghị Công nhân Nhập cư (IPMWC) hỗ trợ cho CMW;
- Hội đồng Phục hồi Quốc tế dành cho Nạn nhân của Tra tấn (IRCT), hỗ trợ cho CAT;
- Tổ chức Theo dõi Nữ quyền Hành động Quốc tế (IWRAW) châu Á-Thái Bình Dương, hỗ trợ cho CEDAW;
- UPR-Info hỗ trợ cho UPR.

7. Liên hệ với chúng tôi

Có thể liên lạc với bộ phận Xã hội Dân sự của OHCHR tại: civilsociety@ohchr.org

Điện thoại: +41 (0)22 917 9656

Sổ tay Nhân quyền của OHCHR và các cẩm nang hướng dẫn thực hành dành cho XHDS đều có trên mạng bằng tiếng Ả-rập, Trung Quốc, Anh, Pháp, Nga và Tây Ban Nha tại địa chỉ: www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx

Hệ thống email truyền thông của bộ phận Xã hội Dân sự cập nhật và hướng dẫn về tất cả các sứ mệnh và cơ chế nhân quyền cũng như cung cấp thông tin và thông báo thời hạn xin tài trợ, xin quỹ và học bổng. Để đăng ký, xin vào trang web xã hội dân sự hoặc vào: <http://goo.gl/O8snt>

Kỷ niệm 20 năm Văn phòng Cao ủy Nhân quyền LHQ:

“XHDS đã tiến bộ thêm và mở rộng ra, với việc ngày nay xuất hiện thêm nhiều tổ chức nhân quyền quốc gia và người bảo vệ nhân quyền hoạt động chủ động, so với 20 năm về trước. Những tổ chức và cá nhân này thổi một luồng sinh khí vào lĩnh vực nhân quyền: Họ là yếu tố thúc đẩy sự thay đổi, là những người rung chuông báo động về tình trạng lạm dụng, luật pháp yếu kém và sự gia tăng chủ nghĩa độc đoán. Sổ tay hướng dẫn thực hành này đánh dấu 20 năm ra đời Văn phòng Cao ủy Nhân quyền LHQ và nó được dành tặng cho những người hoạt động XHDS vì nhân quyền, trên toàn thế giới”.

Navi Pillay

Cao ủy Nhân quyền Liên Hợp Quốc

Tháng 10 năm 2013

**Hướng dẫn Thực hành cho Xã hội Dân sự
Làm thế nào để theo dõi việc thực hiện các khuyến nghị LHQ?**

Văn phòng Cao ủy Nhân quyền

Palais des Nations

CH 1211 Geneva 10 – Thụy Sĩ

Điện thoại: +41 (0) 22 917 90 00

Fax: +41 (0) 22 917 90 08

www.ohchr.org